

Anbragte unges identitetsforhandlinger og
betydningen af dilemmaet mellem nærhed og
distance for etableringen af fællesskaber

Lisbeth Bakholdt Christensen (67255)

Vejleder Lene Larsen

Antal tegn: 140.554

30.05.2021

Roskilde Universitet

Resumé

This thesis examines which importance the dilemma of intimacy and distance has for the establishment of communities, and how it affects the negotiation of identities of placed adolescents at residential institutions.

The theoretical scientific orientation has been inspired by Hans-Georg Gadamer's philosophical hermeneutics, meaning that knowledge is always unfinished and that the understanding should be seen from the researcher's interpretation in a horizon of understanding. The empirical material consists of three interviews. Two interviews with adolescents living at a residential institution and one interview with a professional employee from the institution. The statements of the interviewees have been interpreted by using two theories. The first and main theory is Etienne Wenger's social theory of learning, which states that people negotiate their identity in unison with others. As Wenger's theory concerns the negotiation of identity the concept of subjectified subjectivity put forward by Sofie Pedersen and Jytte Bang is also included in order to understand the corrective measures that take place. The concept by Pedersen and Bang thus includes an understanding of the importance of the power structures in the negotiation of identities.

The analysis points out that the establishment of communities are challenging. The precondition that the relation between an adolescent and a professional is built around the work of the professional distances the establishment of a community. In spite of that, the professionals succeed in building close and important relationships to the placed adolescents by involving them in negotiations of identity and meaningfulness concerning their lives and through the reciprocal engagement to be found in the personification of the relation. The adolescents have previous experiences which are important for their negotiation of identity at the institution. The context at the institution attempts by means of a predefined structure to correct the negotiation of identity of the adolescents. The establishment of communities in the group of adolescents is challenging as their previous experiences as well as their psychological and social issues interfere with their way of establishing communities. The analysis points out that the adolescents need support and adjustments in order to be able to establish communities with the others and also that the communities at the institution can assist them in a social learning process.

Indholdsfortegnelse

Resumé	1
Kapitel 1	4
Indledning og problemfelt	4
Problemformulering	6
Genstandsfelt	6
Den professionelle relation i anden forskning	7
Kapitel 2	13
Videnskabsteori	13
Præsentation af interviewpersonerne	16
Empirifremstilling	18
Ethiske overvejelser	19
Metodekritik	21
Kapitel 3	22
Social teori om læring og udvikling af mening og identitet	22
Subjektiveret subjektivitet	28
Det teoretiske samspil og teoriernes begrænsning	30
Kapitel 4	32
Første analysedel: Ven eller behandler	34
“(.) jeg skal ikke være dit job”	34
“(.) man er i behandling her”	40
“(.) ‘wow de holder faktisk af mig’”	47
Anden analysedel: Ungdomsliv under pres	53
“(.) en skole i at omgås hinanden”	53
Konklusion	63
Litteraturliste	65

Kapitel 1

Anbragte unge har også behov for tætte relationer

Indledning og problemfelt

Jeg arbejder på et opholdssted og oplever her den meget institutionsprægede hverdag og tænker tit på, hvor anderledes en opvækst det er fra min egen i en traditionel kernefamilie. Jeg spekulerer derfor på, om den professionelle relation er en relation, der i tilstrækkelig grad opfylder behovet for omsorg. Om den unge kan danne en oplevelse af sig selv som et betydningsfuldt menneske, og hvad det betyder for relationen, at de professionelle bruger deres personlighed som et redskab, og at relationen ikke er målet i sig selv, men et middel til at opnå en udvikling hos de unge. Jeg oplever, at relationen til de unge kan være sårbar, og at de unge reagerer og føler sig svigtet, når en medarbejder stopper, er på ferie eller har orlov. Derfor har jeg en problemorienteret nysgerrighed i forhold til at undersøge, hvordan det er muligt at opbygge meningsfulde relationer, og hvilken betydning livsbetingelser i de institutionelle ramme og de vilkår den professionelle relation er underlagt har for de unges etablering af fællesskaber og forhandling af identitet. Jeg oplever både hos mig selv og mine kolleger, at der bliver dannet nære betydningsfulde relationer til de unge. Relationerne er dog på lånt tid, da medarbejdere stopper, og unge rykker videre i livet. Det er de betingelser disse nære og betydningsfulde relationer har. Det gør ondt, og det er svært at sige farvel når en medarbejder eller ung skal videre i livet, og nye betydningsfulde relationer skal opbygges. Jeg bliver derfor nysgerrig på, hvad vilkårene omkring den professionelle relation betyder for de unges identitetsforhandling. Ligeledes er jeg nysgerrig på, hvilken betydning fællesskabet i de institutionelle rammer og relationsdannelse mellem de unge har for de unges identitetsforhandling, og hvilket slags ungdomsliv de anbragte unge har mulighed for. Derfor finder jeg det relevant at undersøge, hvad de anbragte unge selv tillægger af betydning for deres opvækst blandt andre anbragte unge i institutionelle rammer, og hvad dilemmaet mellem nærhed og

distance har for de unges etablering af fællesskaber, og hvilken betydning det at bo sammen med andre anbragte unge har for deres identitetsforhandling.

I 2016 lavede *VIVE - Det nationale forsknings- og analysecenter for velfærd* en undersøgelse af anbragte unges trivsel. Undersøgelsen konkluderede, at 75% af de anbragte unge på døgninstitution oplever, at de ansatte holder af dem, og hos hver tiende er kontaktpersonen eller en anden ansat den vigtigste person i deres liv (VIVE, 2016: 13, 32). Ifølge *De Anbragtes Vilkår*, som er en interesseorganisation for nuværende og tidligere anbragte børn og unge, er der alt for mange anbragte børn og unge, der føler sig ensomme og mangler en tryk og betydningsfuld relation til en voksen på deres anbringelsessted (De Anbragtes Vilkår, 2020: 8). Derfor er deres anbefaling også at *“Alle voksne omkring barnet skal turde gå ind i ægte relationer med børnene. Børn har brug for kærlighed, kram og nærværende voksne, der rigtig “vil dem””* (De anbragtes vilkår, 2020: 12). Jeg undrer mig over, hvad de anbragte unge betegner som en ægte relation, når relationens vilkår er at være den professionelles arbejdsopgave, og relationen dermed kun eksisterer, så længe den professionelle arbejder der, og den unge bor på opholdsstedet. Begrebet om den ægte relation må dermed adskille sig fra ægtheden, man finder i en familiær relation. Ligeledes indeholder relationen et vilkår om, at den professionelle skal støtte de unges udvikling, hvilket skaber nogle dilemmaer, som jeg finder interessant at belyse.

Specialet har et problemorienteret fokus på, om den professionelle relation er fyldestgørende for de unges behov, og om det er muligt at skabe ægte relationer under de vilkår relationen bygger på. Dilemmaet mellem nærhed og distance er dermed hovedtemaet for specialet. I specialet anfægter jeg tilstræbelsen af hjemlige rammer i en meget institutionspræget struktur og ramme. Jeg har derfor et problemorienteret fokus på, hvilken betydning det har for de unge at færdes i et institutionelt miljø med andre anbragte unge og hvad det er for en identitetsforhandling dette vilkår muliggør. Specialet undersøger, hvordan de unge oplever relationen til miljøterapeuterne og dilemmaet i, at relationen både indeholder nærhed og distance. I og med at vilkåret er, at de unges hjem også er miljøterapeuternes arbejdsplads, undersøges hvilke fællesskaber det er muligt at etablere, og hvad de har af betydning for de unges identitetsforhandling.

Jeg undersøger med en tværfaglig problemstilling mellem pædagogik og psykologi, hvilken betydning dilemmaet mellem nærhed og distance har for anbragte unges etablering af fællesskaber, og hvordan det påvirker de unges identitetsforhandling. Som teoretisk ramme benyttes Etienne Wengers sociale teori om læring og udvikling af mening og identitet samt Jytte Bang og Sofie Pedersens begreb om subjektiveret subjektivitet. Specialets analyse tager udgangspunkt i tre kvalitative interviews. To interviews med to anbragte unge og et interview med en miljøterapeut. Interviewpersonernes udsagn tolkes i analysen med brug af teorierne og opdeles i analysen i de temaer, der fremstod væsentlige efter bearbejdelsen af interviewene.

Problemformulering

Hvilken betydning har dilemmaet mellem nærhed og distance for etableringen af fællesskaber på opholdssteder, og hvordan påvirker det de anbragte unges identitetsforhandlinger?

Genstandsfelt

Specialet omhandler unge, der bor på opholdssted. Opholdsstedet de unge bor på kaldes i specialet for Agergården. Der er plads til 14 unge fordelt på to huse og er en del af en større organisation af opholdssteder og bosteder. Det er et behandlingstilbud for unge mellem 10 og 23 år, jævnfør Servicelovens §107 (Serviceloven, 2018, §107). I øjeblikket er aldersfordelingen 13-19 år, blandede drenge og piger. Opholdsstedet ligger i udkanten af en lille stationsby og er en totalrenoveret gård, der har fungeret som opholdssted i cirka 4 år. Der arbejder 13 faste miljøterapeuter og en håndfuld vikarer. Der er miljøterapeuter døgnet rundt, om natten i form af rådighedsvagt. Behandlingen på opholdsstedet har til formål at understøtte trivsel og udvikling samt at yde omsorg til børn og unge i udsatte positioner. Derudover skal behandlingstilbuddet arbejde målrettet på at understøtte uddannelse, beskæftigelse og forebyggelse af kriminalitet (Ibid: §67).

På Agergården bor unge med meget forskellige diagnoser, blandt andet skizofreni, ADHD, autisme og personlighedsforstyrrelser. Der bor ligeledes unge, der er anbragt på grund af massiv omsorgssvigt i hjemmet, og som ikke har nogen psykiatrisk diagnose. De unge, der bor på Agergården, er unge med forskellige psykiske og sociale behandlingsproblematikker, i en sådan grad at de er behandlingskrævende og derfor hverken kan bo derhjemme eller i plejefamilie. Den primære målgruppe er normaltbegavede unge med, eller i risiko for at udvikle, psykiske lidelser (Opsummering af opholdsstedets hjemmeside. Grundet anonymisering fremgår hjemmesiden ikke). Specialet omhandler unge, der på grund af omsorgssvigt i barndommen er anbragt på et opholdssted.

De professionelle, der arbejder på Agergården, omtales som miljøterapeuter og har forskellige uddannelsesmæssige baggrunde med en overvægt af pædagogisk uddannede. Som ramme for det pædagogiske arbejde benyttes miljøterapi og mentalisering i arbejdet med de unge. Miljøterapi er en psykiatrisk behandlingsform, hvor fokus er på de mange små faktorer, som udgør helheden i det miljø, den unge befinder sig i. Derfor indgår både de sociale relationer og de fysiske rammer som en del af behandlingen. Det miljøterapeutiske arbejde lægger stor vægt på, at de fysiske rammer er trygge og hjemlige med en fast og forudsigelig struktur (Opsummering af beskrivelsen fra opholdsstedets hjemmeside, grundet anonymisering fremgår hjemmesiden ikke). Miljøterapeuterne har en mentaliseringsbaseret tilgang til de unge, som omhandler en psykoanalytisk tilgang, der støtter både de unge og miljøterapeuterne i at se bag om den uhensigtsmæssige adfærd. Mentaliseringsevnen handler derfor i stor grad om at se sig selv udefra og andre indefra og giver dermed en større selvindsigt og forståelse for sine egne og andres handlinger (Hagelquist, 2015).

Den professionelle relation i anden forskning

Følgende afsnit afsøger anden relevant forskning af feltet i dansk kontekst, for at give en bredere forståelse af den allerede opnåede viden om feltet og derfor også en argumentation for, hvor dette speciale adskiller sig og dermed bidrager med ny viden. De forskningsresultater, der i det følgende præsenteres, bliver ligeledes brugt

i analysen som en måde, hvorpå jeg kan sammenholde analysepunkter og konklusioner.

For at kunne forstå den professionelle relation med teoretiske termer, inddrages Margaretha Järvinen og Nanna Mik-Meyers interaktionistiske undersøgelse af, hvad der skaber en professionel. Järvinen er professor i sociologi ved Københavns Universitet (Københavns Universitet). Mik-Meyer er professor i sociologi ved Copenhagen Business School (Mik-Meyer). De har begge forsket i professionsidentiteter, og hvad en professionel skal kunne i den senmoderne velfærdsstat. Ifølge Järvinen og Mik-Meyer er der sket et skel i synet på, hvad en professionel skal kunne. Hvor den professionelle førhen blev set som en ekspert, er det i dag borgeren, der er eksperten i sit eget liv, og den professionelle rolle er i dag at fungere som facilitator, vejleder, sparringspartner og rollemodel (Järvinen & Mik-Meyer, 2012: 18ff). Dog forventes den professionelle stadig at have en ekspertise i forhold til det specifikke indsatsområde, hvorfor professionalisme ofte kommer til at handle om at få borgeren til at anskue sit liv i forhold til den professionelle opfattelse (Järvinen & Mik-Meyer, 2012: 13). Den professionelle forventes at engagere sin personlighed i kontakten med borgeren ved at bruge hele sin personlighed i arbejdet. Den professionelle følelser bliver dermed et redskab til at nå borgeren og gennem indlevelse forsøge at bidrage til borgerens selvforvaltning og positive udvikling (Järvinen & Mik-Meyer, 2012: 21f). Dette begreb fungerer som ramme for at undersøge, hvordan de unge oplever den professionelle relation, og hvilken betydning de unge tillægger, at miljøterapeuterne bruger deres personlighed i arbejdet.

Som tilføjelse til Järvinen og Mik-Meyers professionsbegreb benyttes begreberne faglighed, ufaglighed og saglighed, som Jacob Birkler, filosof med speciale i etik, beskriver i bogen *Etik i Psykiatrien* (Birkler, 2018). Fagligheden afgrænses både fra det personlige og fra andre fagområder, hvorfor det er relationen til eget fag der tillægges værdi. Dermed er et øget fokus på fagidentiteten, og på at den fagprofessionelle tilegner sig den nyeste viden inden for faget (Birkler, 2018: 89f). Negationen til fagligheden er ufagligheden, som forstås som den professionelle subjektive meninger og holdninger. Ifølge Birkler kan ufagligheden have stor værdi i situationer, der kræver nærvær i relationen og kommunikationen. Birkler kobler ligeledes faglighed sammen med saglighed, som er de personlige egenskaber, den

professionelle har for at møde personen ydmygt, hvor fokus er på personen selv (Birkler, 2018: 90). Det er altså alle tre begreber, som er vigtige for den professionelle at balancere mellem. I specialet bruges begreberne til at forstå den professionelle relation, som indeholdende alle tre begreber, og det undersøges, hvilken vægtning de tre begreber tillægges og hvilke dilemmaer mellem nærhed og distance, der er forbundet med begreberne.

I 2010 lavede Laila Dreyer Espersen, i samarbejde med *SFI - det nationale forskningscenter for velfærd*, sin ph.d. afhandling fra Sociologisk institut på Københavns Universitet *Bekymrende identiteter - Anbragte børns hverdagsliv på behandlingshjem* (Espersen, 2010). Afhandlingen er funderet i den symbolske interaktionisme og har sit teoretiske ståsted i George Herbert Mead, Herbert Blumer og Erving Goffmans teorier (Espersen, 2010: 56). Fokus i afhandlingen var at undersøge, hvordan den døgninstitutionelle ramme, herunder hvordan de dominerende professionelle forståelser af anbragte børns problemer og behov, er med til at skabe rammerne om de anbragte børns hverdagsliv med et særligt fokus på de interaktioner, der etableres mellem anbragte og professionelle (Espersen, 2010: 11). Afhandlingen har tre væsentlige konklusioner. Første konklusion viser, at der var et stort fokus på behandling, således at børnenes handlinger blev genstandsfelt for fortolkninger og overvejelser i behandlingsøjemed for derefter at kunne benyttes i terapeutiske samtaler med børnene. De professionelles rolle var at korrigere og ændre på børnenes adfærd ud fra deres fastlagte institutionelt definerede identitetskategorier (Espersen, 2010: 209 fff). Anden konklusion viser, at behandlingsinstitutionerne havde flere fællestræk til Goffmans begreb om totalinstitutionen ved at opvæksten på behandlingshjemmene var afsondret fra omverdenen med en barriere udadtil, der forhindrede sociale samspil eller interaktion med omverdenen. Opvæksten på et behandlingshjem er kendetegnet ved en gruppetilværelse sammen med andre, de ikke selv har valgt og en stor gennemstrømning af voksne, og hvor fokus er på at skabe en ny selvidentitet inden for institutionens rammer. Espersen frembragte ligeledes, at relationen mellem den anbragte og de professionelle var underlagt et mål om at skabe tillid, således at de professionelle kunne arbejde med de anbragtes følelsesmæssige problemer, hvor den tætte relation herved blev et middel til et mål (Espersen, 2010: 212 fff). Sidste konklusion omhandler, at børnene på behandlingshjemmene selv var medskabere

og forhandlere i den måde de ønskede at blive set og forstået af de professionelle. Børnene var således sociale aktører, der aktivt medvirkede til at skabe indholdet i deres eget hverdagsliv (Espersen, 2010: 215 ff). Espersens afhandling bidrager med viden om, hvordan den professionelle relation kan se ud og hvilke pædagogiske overvejelser, der ligger bag relationsarbejdet med anbragte unge. Dette giver en forståelse for de vilkår, relationen mellem de anbragte unge og de professionelle kan have, hvilket gør det særligt interessant derfra at undersøge, hvordan de unge, der bor på opholdssted, oplever den professionelle relation, og hvilken betydning den har for deres opvækst. Espersens afhandling kan yderligere bidrage med en bredere forståelse af, hvad en døgninstitution/et opholdssted kan være og vise en diversitet som dette speciales empiri ikke formår. Afhandlingen giver også anledning til en diskussion om modsætningsforholdet mellem ønsket om en ægte relation og afhandlingens konklusion omkring, at den tillidsfulde relation bliver brugt som et middel til målet om at kunne arbejde med de anbragtes følelsesmæssige problemer. At tillid bliver et middel til at nå et mål, strider imod forestillingen om den ægte relation ved, at det her er relationen i sig selv, der har værdi og er målet i sig selv.

Susanne Højlund lavede i 2006 en undersøgelse af døgninstitutioner, som bygger på en 'familiemodel', hvor både beliggenhed og indretning signalerer hjem frem for institution. Også i den pædagogiske strategi i disse døgninstitutioner er fokus på hjemlighed. Hendes undersøgelse konkluderer, at ligegyldig hvor personligt forholdet bliver mellem anbragt og professionel, vil det ikke minde om de relationer, der findes i et hjem. Ligeledes viser hendes undersøgelse, at den pædagogiske strategi om hjemlighed mangler autenciteten i privatheden ved at døgninstitutionen ikke er et sted, hvor man 'bare er sig selv' (SFI, 2009: 76). Højlunds undersøgelse bidrager med viden om, at selvom der strukturelt gøres meget for at skabe så hjemlige rammer som muligt, er relationen mellem barn og voksen stadig kendetegnet af anbragt og professionel. Dette er en væsentlig erkendelse, da dette speciale undersøger hvilken betydning den professionelle relation har for de unge, der bor på opholdssted. Ligesom i Espersens afhandling lægger Højlunds undersøgelse op til en diskussion omkring muligheden for, at den professionelle relation indeholder kærlighed og "ægthed", da Højlund konkluderer, at relationen altid vil være kendetegnet ved anbragt og professionel, uanfægtet hvor meget man forsøger at gøre både relation og omgivelser hjemlige.

I 2006 fandt Anja Stockholm, gennem en etnografisk undersøgelse, frem til børnefællesskabets betydning for anbragtes hverdagsliv på døgninstitutioner. I hendes undersøgelse konkluderes, at tilhørsforholdet til de andre børn havde så afgørende betydning for deres velbefindende, at det blev kontraproduktivt i forhold til institutionens pædagogiske og behandlingsmæssige målsætning. Samt at det først var, når børnene var etablerede i børnefællesskabet, at det gav mening for dem at forholde sig til den pædagogiske dagsorden (SFI, 2009: 69f). Sammenfattet med Espersens sammenligning med totalinstitutionen er det relevant at undersøge, hvilke muligheder de unge har for at danne fællesskaber, og hvad det har af betydning, at de fællesskaber, der er mulige at opbygge, er mellem unge, der alle har udfordringer.

Opsamling

Grundlæggende forstås at de professionelle bruger sig selv som arbejdsredskab i relationsarbejdet, hvorfor der stilles krav til en høj grad af mentaliseringsevne. De professionelle bruger deres følelser og personlighed som redskab, og det må derfor forstås, at de bør være mentalt sunde for at fungere som rollemodeller og vejledere for de unge. Den tillidsfulde relation bliver brugt som et middel og er ikke målet i sig selv, hvilket giver den professionelle relation en helt anden kompleksitet end for eksempel den familiære relation eller relationen mellem venner. Uanfægtet hvor meget institutionen gør for, at rammerne er så hjemlige som muligt, mangler autenciteten i privatheden, og relationen vil altid være kendetegnet ved professionel og anbragt. Det er altså nogle helt særlige betingelser disse professionelle relationer har, som åbner op for en undersøgelse af, hvad det er for nogle fællesskaber, der kan etableres, og hvilken identitetsforhandling der kan opnås inden for de institutionelle rammer. Ud over at den professionelle relation skal indeholde en stor del af den professionelles personlighed, skal den professionelle også have en høj faglig ekspertise og kunne balancere mellem at være faglig, ufaglig og saglig. Grænsen mellem det professionelle og personlige er derfor i høj grad op til den enkelte selv at moderere. At bruge sit privatliv og sin personlighed i et relationsarbejde, hvor den tillidsfulde relation har stor betydning for arbejdet, kan derfor ligge som et underliggende krav til den professionelle. Det rejser samtidig en

kritik af den ægte relation, som de anbragte ønsker, når relation ikke er et mål i sig selv, og opholdsstedet ikke er et sted, hvor man 'bare er sig selv'. Det store fokus på behandling, hvor de unges adfærd og handlinger tolkes og benyttes i det pædagogiske og terapeutiske arbejde, giver ligeledes en forståelse af, at relationen er en arbejdsopgave, og at følelsen af, at de professionelle "vil" de unge, er begrænset til de professionelles fokus på behandlingsdelen. Det kan derfor give antydning af en objektivisering af de unge, som strider imod oplevelsen af at være en ægte relation. Ligeledes forstås at de unge er anbragt på institutionen for at modtage behandling og udvikle sig mod nogle fastlagte mål. De tilbringer deres hverdag sammen med andre anbragte unge i en gruppetilværelse, som de ikke selv har valgt, hvilket giver anledning til at undersøge, hvad denne gruppetilværelse bidrager med af udvikling og identitetsforhandling hos de unge.

Kapitel 2

Metodologi og metode

Følgende afsnit vil først redegøre for den filosofiske hermeneutik, derefter uddybes det overordnede etiske sigte specialet har og de etiske overvejelser, der har været undervejs i specialet. Derefter beskrives, hvordan empirien er tilgået, undersøgt og bearbejdet. Til sidst i afsnittet kommer en refleksion over, hvilken viden specialet ikke formår at frembringe, og hvad der kunne være blevet gjort i stedet.

Videnskabsteori

Følgende afsnit redegør og argumenterer for den ontologiske og epistemologiske videnskabsteoretiske forståelse specialet har, med inspiration i den tyske filosof Hans-Georg Gadamer's filosofiske hermeneutik. Gadamer skrev bogen *Sandhed og metode* i 1960. Han var elev hos Martin Heidegger og fik sin filosofiske doktorgrad i 1929. Inden da havde han uddannet sig i den klassiske filologi, og det er også denne uddannelse, der inspirerede ham til at udforme den filosofiske hermeneutik (Gadamer, 2007: Oversætters indledning).

Hermeneutikkens videnskabelighed

Gadamer tog afstand fra naturvidenskabernes metodeideal, hvorfor åndvidenskabernes ideal ikke er at finde frem til én sandhed eller bekræfte en lovmæssighed. Ligeledes bestræbes der ikke efter at finde frem til sandsynligheden af noget, men fokus er i stedet i erindringens liv og forståelsen af årsagssammenhæng (Gadamer, 2007: 27). Gadamer mente derfor ikke, at den samfundsmæssige og historiske verden lader sig videnskabeliggøre ved hjælp af naturvidenskabens induktive metode. Der søges dermed ikke en almen regel, og det

er heller ikke hensigten at bekræfte erfaringer. Derimod forsøges der med den filosofiske hermeneutik en forståelse af, hvordan mennesket og samfundet er blevet, som det er blevet (Gadamer, 2007: 10).

Horisontsammensmeltning

Gadamer var stærkt inspireret af Georg Wilhelm Friedrich Hegels dannelsesforståelse, som omhandler, at individet opsøger noget fremmed og vender hjem igen med en ny forståelse (Gadamer, 2007: 19). Det er også dette afsæt dette speciale har. For at opnå en fornyet viden af feltet undersøges empirien ud fra de udvalgte teoretiske begreber.

I forståelsen af det fremmede sker en horisontsammensmeltning, hvor det nye man forstår, bliver tilegnet som sin egen forståelse (Gadamer, 2007: 169). Dermed er forståelsen aldrig fuldendt, da man altid kan erkende nye forståelser. Den viden der bliver opbygget i dette speciale, er derfor ikke afsluttet, men kan bruges som afsæt i videre forståelsesdannelse. For at forstå helheden af noget trækker Gadamer på den reformatoriske teologi. For netop ved at få en helhedsforståelse må man forstå delene samlet (Gadamer, 2007: 169).

Fortolkning

Det er ikke uvæsentligt hvilken forståelse, der er tale om, da forståelsen af noget ses ud fra fortolkerens subjektivitet og indgår hermed i meningsforståelsen (Gadamer, 2007: 170f, 367). Hermed er den ontologiske forståelse, at fortolkerens egen horisont er en bestemmende faktor i forståelsen af meningen. Fortolkeren sætter dermed sin formening i spil som hjælp til at tilegne sig det, den anden siger. Al forståelse er derfor fortolkning, og al fortolkning udfolder sig gennem sproget. Genstanden, som i dette tilfælde er interviewpersonerne, kommer til orde gennem min fortolkning og ved brug af mine forudindtagede forståelser, samt de udvalgte teoretiske begreber. Fortolkningen af det, vi ikke kender eller forstår, sker ud fra det

vi kender, og vi får dermed en ny forståelse. Dette er dog også med en erkendelse af, at der dermed altid vil være perspektiver, vi ikke får øje på, da fortolkningen sker ud fra de motiver eller interesser, man møder feltet med (Gadamer, 2007: 368). Samtidig giver de teoretiske begreber specialet en ramme at arbejde inden for, som selvsagt betyder, at der er viden om feltet, som ikke inddrages.

Hermeneutikken i interviewsammenhæng

For at tolkningen af det, den anden siger, bevarer sin mening, er sigtet at mødes i en fælles forståelsesverden (Gadamer, 2007: 364). Selvom man i samtalen taler samme sprog, sker der stadig en tolkning af det sagte ud fra fortolkerens erfaringsverden. Derfor forsøger jeg at forstå den sagsmæssige berettigelse, der ligger i interviewpersonernes mening og opnå en enighed, eller en fælles forståelse, om sagen (Gadamer, 2007: 365). I forståelsen af den anden spiller fortolkerens egen formening dermed en væsentlig rolle. I interviewene sætter jeg interviewpersonernes mening i forhold til mine egne meninger, som dermed danner helheden af det empiriske materiale, som sammen med de teoretiske begreber vil blive brugt i en samlet fortolkende analyse (Gadamer, 2007: 256). Dette kræver, at mødet med den anden foregår med en åbenhed over for den andens mening, således at det ikke kommer til at handle om meninger mod hinanden, men i stedet forståelsen af en helhed. Det kræver en modtagelighed over for den andens anderledeshed, men indebærer også, at man er bevidst om sin forudindtagethed (Gadamer, 2007: 256).

Den filosofiske hermeneutik giver mulighed for at forstå de unges oplevelser, sammenholdt med mine allerede erfarede oplevelser med de udvalgte teoretiske begreber som analyseramme. Således at jeg ender ud med en fornyet viden om feltet, der åbner op for forståelsen af, hvilken betydning dilemmaet mellem nærhed og distance i etableringen af fællesskaber har for de unges identitetsforhandling.

Præsentation af interviewpersonerne

Følgende præsentation af interviewpersonerne er en opsummering fra interviewene, som giver en overordnet viden om deres baggrund.

Maja er 16 år og har været anbragt i godt tre år på Agergården og har i den tid haft fire forskellige kontaktpersoner. For nylig flyttede hun midlertidigt i en efterværnsbolig inden for organisationen. Maja blev anbragt grundet omsorgssvigt i hjemmet og forklarer selv, at det skyldes hendes mors fysiske helbredsproblemer, som gjorde at hendes mor ikke kunne tage sig ordentlig af hende. Maja har kun sporadisk telefonisk kontakt til sin far og så ham sjældent, inden hun blev anbragt. Majas storebror er anbragt i et af de andre huse i organisationen, og derudover har hun tre ældre halvsøskende og en yngre halvbror. Maja går i 10. klasse på en privatskole og hendes plan er at starte på gymnasiet til sommer (Opsummering af interview, bilag 2). Interviewet med Maja blev aftalt, inden Maja flyttede i en efterværnsbolig og grundet coronarestriktioner kunne vi hverken lave interviewet på Agergården eller i Majas nuværende bolig. Jeg hentede derfor Maja og vi kørte ud til et rekreativt område, hvor vi satte os på en bænk i det fri. At vi sad i det fri kan have haft en betydning for, hvad Maja delte i interviewet. Dog oplevede jeg, at Maja fortalte meget åbent om sine oplevelser, og jeg havde oplevelsen af, at vi sad i en boble uden antydning af, at det betød noget, at vi sad et offentligt sted. Da jeg har haft en relation til Maja forud for interviewet, som qua min rolle som miljøterapeut har haft en underliggende magtfordeling i relationen, kan der være ting, Maja ikke bryder sig om at dele. Det kan for eksempel være oplevelser, Maja har haft med miljøterapeuter, som hun jo ved er mine kolleger. Dog er vores relation meget venskabelig i sin art, hvilket kan betyde, at Maja ikke tilbageholder ting. At Maja har været væk fra Agergården en måned kan ligeledes have haft en betydning for interviewet, da jeg oplevede Maja som mere reflekteret over situationer, end hun førhen har været.

Emilie er 18 år og har været anbragt i tre år på opholdsstedet Agergården, i det andet hus end Maja boede i. Emilie har i sin tid på Agergården haft cirka 9 forskellige kontaktpersoner. Inden da boede Emilie hjemme hos sin far sammen med sin søster. Emilie blev anbragt grundet omsorgssvigt i hjemmet og forklarer i interviewet, at den måde forældre skal være over for deres børn, har hun manglet, og hun har haft

mange konflikter med sin far, hvor hendes far har været voldelig overfor hende. Emilie går i skole på Agergårdens interne specialskole og er i gang med STU (Særlig Tilrettelagt Uddannelse) (Opsummering af interview, bilag 3). Interviewet med Emilie foregik efter skole på Agergårdens kontor. At interviewet foregik, mens de andre unge var i fællesmiljøet, og Emilie efter interviewet skulle ned til aftensmad med de andre unge, kan have givet hende nogle forbehold i ikke at åbne op for sårbare emner. Jeg forestiller mig at et emne som kan have været for sårbar for Emilie at gå i dybden med blandt andet er, hvor meget det påvirker hende når miljøterapeuter stopper.

Miljøterapeuten John arbejder på Agergården i det hus som Maja boede i. John har arbejdet som miljøterapeut i ti år og er uddannet psykoterapeut. (Opsummering af interview, bilag 4). Jeg har valgt at interviewe John, dels fordi han har mange års erfaring i feltet, og dels fordi han opleves som en kollega, som både jeg og de andre miljøterapeuter ofte sparrer med. Vores allerede etablerede relation har betydning for interviewet, da vi også efter interviewet fortsat er kolleger, hvilket kan have haft betydning for, hvad John har valgt at dele med mig. Det kan for eksempel være en eventuel kritik af strukturen og samarbejdet med kolleger, som vores fremtidige kollegaskab kan have sat en barriere for. Jeg vurderede i dette tilfælde, at et interview, hvor vi havde mulighed for at sidde fysisk sammen, var at foretrække, hvilket ikke havde været muligt med en miljøterapeut fra et andet opholdssted grundet coronarestriktioner. Vores allerede etablerede relation gjorde det ligeledes muligt at spørge ind til emner, som muligvis ville være for personlige at tale om, hvis vi ikke havde en forudgående relation. Her vurderede jeg, at det var afgørende, at Johns og min relation allerede var bygget op omkring tillid, og at vi tidligere har diskuteret emnet omkring den professionelle relation, hvilket har givet John mulighed for at reflektere over emnet inden interviewet. Interviewet med John foregik på Agergårdens kontor en lørdag eftermiddag, hvor han var på arbejde.

Empirifremstilling

Interviewpersonerne er udvalgt ud fra ønsket om at maksimere nytteværdien af information fra få interviewpersoner, funderet i samfundsforskeren Bent Flyvbjergs informationsorienterede udvælgelse (Flyvbjerg, 2020: 636). Jeg holder mig inden for to opholdssteder under samme organisation og de tre interviewpersoner er udvalgt ud fra mit kendskab til, at netop disse tre interviewpersoners erfaringer kan bidrage med vigtig og detaljerig viden om feltet (Flyvbjerg, 2020: 636).

Analysens udformning er funderet i Flyvbjergs anbefalinger om, at fortællingen skal være gennemarbejdet og detaljeret og skabe en samlet viden om problemfeltet i hele dets kompleksitet (Flyvbjerg, 2015: 515). Specialets vidensfokus er dermed ikke at lave generaliserbar viden, men derimod i et filosofisk hermeneutisk perspektiv at skabe en fortælling indeholdende forskellige perspektiver på fænomenet som eksemplariske forståelser af måden, hvorpå anbragte unge forhandler identiteter. Den særlige viden, specialet frembringer, er en kontekstafhængig viden omkring de unges livsverden på opholdsstedet gennem en nuanceret forståelse af den menneskelige adfærd oplevet på nært hold, hvilket giver mulighed for at fokusere på detaljer omkring konteksten (Flyvbjerg, 2020: 626).

Den tidligere forskning af feltet giver en forståelsesramme at se problemstillingen ud fra og ikke mindst mine allerede erfarede oplevelser af livet på opholdsstedet. Som Flyvbjerg argumenterer for, er nærheden til data nødvendig for en detaljeret og dybdegående forståelse (Flyvbjerg, 1988: 10). Min position giver derfor mulighed for en grundig baggrundsviden, qua mine generelle observationer gennem mit arbejde på opholdsstedet, der kan være brugbar i bearbejdelsen af empirien og udformningen af analysen. Interviewene er dybdegående og helhedspræget og udarbejdet med en åbenhed, der ikke på forhånd forsøger at passe udsagn ind i på forhånd fastlagte kategorier (Flyvbjerg, 1988: 10).

Interviewguidene er delt op i temaer. De indledende spørgsmål giver en viden om interviewpersonerne ud fra en generel forståelse af deres liv. Disse spørgsmål stilles for at starte interviewet blødt op og få interviewpersonerne i tale, samtidig med at de giver en transparens i forhold til, hvem interviewpersonerne er, og hvorfor de er relevante at inddrage i specialet. Interviewguiden til de unge stiller skarpt på temaer

om anbringelsen, graden af den institutionelle opvækst og oplevelsen af at være anbragt. Temaerne omkring relationen til de andre unge og miljøterapeuterne samt relationen til familie og omverdenen inddrages ligeledes for at give et helhedsperspektiv på de unges hverdagsliv. Interviewguiden med John kredser om temaer der giver indblik i miljøterapeutens pædagogiske arbejde og tilgang til de unge og graden af personliggørelsen af relationen til de unge, samt miljøterapeutens oplevelser med fællesskaber i ungegruppen og hvilken social læring han oplever de unge får ved at bo sammen (Bilag 1).

For at kunne overskue empirimaterialet er interviewene lydoptaget og transskriberet. For at sikre at dele af den nonverbale kommunikation ikke går tabt, benyttes transskriptionskonventioner, der både indeholder tænkepauser, afbrydelser og grin, når det ikke virker forstyrrende for læseren, eller hvis det vurderes meningsgivende for konteksten (Kvale & Brinkmann, 2014: 236, 241ff). Interviewene er kodet ud fra temaer omkring de unges relation til miljøterapeuterne, relationen mellem de unge, den institutionelle verden og relationen til omverdenen, herunder familie og venner uden for opholdsstedets rammer.

Etiske overvejelser

Følgende afsnit belyser specialets etiske sigte med en argumentation for, hvilken betydning det har for indsamlingen og bearbejdelsen af empirien.

Specialet holder sig inden for den dydsetiske tilgang beskrevet af Svend Brinkmann og Steiner Kvale i *The Sage Handbook of Qualitative Research in Psychology* (Brinkmann & Kvale, 2008). Brinkmann er professor i almenpsykologi og kvalitative metoder og Kvale er professor i pædagogisk psykologi. Interviewpersonerne og opholdsstedet er anonymiseret for at sikre, at de ikke bliver stillet til ansvar for deres udtalelser (Brinkmann og Kvale, 2008: 14). Ligeledes tilbageholdes interviewpersonernes udtalelser, hvis det vurderes, at de kan være med til at reproducere negative forestillinger om genstandsfeltet eller den specifikke persongruppe, uden at dette er tilsigtet (Brinkmann og Kvale, 2008: 14). Jeg har undervejs afvejet de tematikker, som både teorien og empirien bringer frem og haft

fokus på, hvilken viden der fremkommer i forhold til hvilke konsekvenser, det kan have for interviewpersonerne (Brinkmann og Kvale, 2008: 14). Jeg har en opmærksomhed på at møde interviewpersonerne med respekt og ydmyghed og et fokus på deres oplevelse, således at interviewet ikke får negative konsekvenser (Brinkmann & Kvale, 2008: 13). Ligeledes er interviewpersonernes personidentificerende oplysninger behandlet fortroligt. Den ene unge er under 18, og der er derfor indhentet forældresamtykke (Brinkmann & Tanggaard, 2015: 466). Derudover havde jeg en grundig sparring med de unges kontaktpersoner om særlige hensyn og forsigtigheder, der skulle tages.

Netop fordi der allerede på forhånd var en relation til de unge har jeg haft en særlig opmærksomhed på min rolle både som miljøterapeut og studerende. Det er velkendt for de unge, at jeg er studerende, og min ansættelse på Agergården er som vikar. Jeg oplever, at de unge ser mig som en voksen, de kan betro sig til og samtidig at jeg ikke, i samme grad som de fastansatte, har en rolle som i de unges øjne repræsenterer opholdsstedet. Jeg anerkender dog, at det er en særlig viden, der kommer ud af interview, hvor der allerede er en relation på forhånd, men har også en formodning om, at det for denne målgruppe er nødvendigt at have en solid relation for at kunne åbne emnet op, netop fordi det er unge, der ikke altid har den største tiltro til voksne. Den særlige position jeg har ved at være en voksen, de kan stole på og som de føler sig trygge ved, men samtidig ikke umiddelbart repræsenterer opholdsstedet, gør det muligt for mig at spørge ind til emner, som ellers ville være svære at få dem til at tale om. At vi har relationen på forhånd, og med den ene af de unge fortsat skal have det, gør dog også at jeg må lave en tydelig gennemsigtighed om, hvornår jeg er studerende, og hvornår jeg er miljøterapeut. Derfor afholder jeg mig også fra at lave observationer, da det ville være svært at opretholde skellet. Da min ansættelse er som vikar, afholder jeg mig også fra at spørge specifikt ind til de unges relation til vikarer, for ikke at sætte de unge i en akavet situation. Derfor spørges der i stedet ind til relationen med kontaktpersoner og mere generelt til deres relationer til miljøterapeuter, da det også er denne betegnelse vikarerne har.

Metodekritik

Følgende afsnit indeholder mine overvejelser med specialets videnskabsteori og empirifremstillingen for at give en klarhed over de begrænsninger, specialet har, og hvordan jeg ellers kunne have gået til feltet.

Ved at bygge min empiri op omkring omgivelser og relationer, jeg allerede kender, afskærer jeg mig muligheden for at undersøge mine forforståelser i nye rammer, der kunne give en bredere viden med mere diversitet. Havde jeg interviewet unge og miljøterapeuter fra opholdssteder jeg ikke i forvejen havde en relation til, havde jeg givetvis fået en anden viden. Ved at jeg holder mig inden for de samme rammer, som jeg har min vante gang i, kan jeg dermed risikere at få bekræftet mine egne forforståelser, hvor et andet sted muligvis kunne åbne min horisont mere op. Jeg har stillet mig kritisk over for, om jeg i tilstrækkelig grad har kunnet frigøre mig fra min rolle som miljøterapeut og kollega i den sammenhæng, jeg selv er en del af og forlader dermed forestillingen om at kunne have en objektiv forskerrolle. Min empiri bygger derfor på, og er afhængig af, en fortrolig og tillidsfuld relation til interviewpersonerne. Jeg har dog undervejs i specialet haft fokus på at holde en distance til feltet, der undersøges. Observationer af adfærd og samspil, både unge iblandt og mellem unge og miljøterapeuter, og interaktionen med omgivelserne, kunne have givet en dybere forståelse .

Kapitel 3

Subjektiverende fællesskaber

I dette kapitel udfoldes de teoretiske begreber, som specialet benytter, til forståelsen af dilemmaet mellem distance og nærhed i de fællesskaber, de unge har mulighed for at danne, og hvordan det påvirker de unges identitetsforhandlinger. Først bliver Etienne Wengers sociale teori om læring og udvikling af mening og identitet udfoldet. Derefter uddybes Jytte Bang og Sofie Pedersens begreb *subjektiveret subjektivitet*. Til sidst i kapitlet begrundes det teoretiske samspil med en belysning af teoriernes begrænsninger.

Social teori om læring og udvikling af mening og identitet

Afsnittet uddyber Etienne Wengers sociale teori om læring, som i analysen bruges til at forstå fællesskabets betydning for de unges udvikling og identitetsforhandling.

Den schweiziske sociolog Etienne Wenger udarbejdede sammen med den amerikanske socialantropolog Jean Lave teorien om situeret læring. Herefter arbejdede Wenger alene med den sociale teori om læring. Wengers arbejdsfelt er at finde i social-teorien og har dele af sin grundforståelse i den marxistisk historiske tradition, i et krydsfelt mellem filosofi og samfunds- og humanvidenskaben. Wengers teori befinder sig derfor i et krydsfelt mellem teorier om social struktur og teorier om situerede erfaringer, og mellem teorier om praksis og teorier om identitet (Wenger, 2004: 22f). Læringsbegrebet forstås i denne sammenhæng som deltagelse i praksis, hvor man erfarer, hvordan man engagerer sig, hvor relationer udvikles og identiteten forhandles (Wenger, 2004: 115).

I fællesskabet lærer man sig selv og hinanden at stå til ansvar i en forhandling. Meningen genforhandles indbyrdes, og der sker en læring i, hvordan praksis bliver udviklet og evnen til at forhandle mening udvikles. Identiteten bliver dannet i denne forhandling (Wenger, 2004: 115f). Forståelsen af læring er en antagelse om, at

mennesker er sociale væsener, at viden handler om kompetencer, at engagement i verden giver indsigt, og at læring skal frembringe oplevelsen af mening (Wenger, 2004: 14). Wengers sociale teori om læring bruges derfor i analysen til at forstå, hvilke meningsforhandlinger, der er på opholdsstedet, som har betydning for de unges identitetsforhandling.

Situeret læring

Begrebet *situeret læring* inddrages, da det giver en grundlæggende forståelse for måden at lære på i den sociale teori om læring.

Situeret læring blev frembragt af Lave og Wenger, da de ville forsøge at redde begrebet *mesterlære*, da de erfarede, at begreberne blev brugt synonymt (Lave & Wenger, 2004: 31f). Efter at have forsket i håndværksmesterlære i Vestafrika, erfarede de, at den læring, der sker gennem mesterlære, handler om en legitim perifer deltagelse. Dermed blev der skabt en yderligere forvirring omkring begreberne mesterlære og situeret læring (Lave & Wenger, 2004: 32). Grundet den manglende adskillelse af begreberne, tydeliggjorde Lave og Wenger, at den situerede læring omhandler, at aktør, virksomhed og verden danner hinanden gensidigt (Lave & Wenger, 2004: 35). Situeretheden forstås ved at være den kulturelle og historiske ramme, hvori en given ting kan forstås, hvorfor der ikke findes en generel viden, da viden forstås kontekstuel. Mening må dermed genforhandles ud fra fortidens og fremtidens mening (Lave & Wenger, 2004: 34). Konteksten de unge befinder sig i på opholdsstedet har dermed betydning for den sociale læring, de unge opnår.

At opleve sit engagement i fællesskabet som meningsfuldt

For at kunne forstå hvad der har betydning for de unges identitetsforhandling og hvilke praksisfællesskaber, de unge har mulighed for at opnå, benyttes Wengers sociale teori om læring.

Wenger uddyber, at udviklingen af praksis tager tid, men at det ikke er tiden i sig selv, der er essentiel for udbyttet. Det vigtige er muligheden for at opretholde et tilstrækkelig stort gensidigt engagement i den fælles udøvelse af virksomheden, for derigennem sammen at kunne lære noget af betydning (Wenger, 2004: 105). Virksomheden forstås i denne sammenhæng som opholdsstedet og de fællesskaber, der her er mulige.

De gentagelser, der sker i praksis, når mennesker gang på gang indgår i de samme situationer, er med til at skabe mening, der udvider, omdirigerer og omfortolker meningshistorier i en konstant meningsforhandlingsproces (Wenger, 2004: 66f). Meningsskabelsen er dermed bundet op af en vis form for kontinuitet, hvorfor det undersøges, hvordan strukturen på opholdsstedet danner rammen om gentagelser, og om disse bliver til meningsforhandlinger.

Meningsforhandlingen er den proces, hvor vi oplever verden og vores engagement som meningsfuldt. Meningsforhandlingen er historisk, dynamisk og kontekstuel og er dermed en proces, der konstant skaber nye vilkår for videre forhandling og yderligere meningsdannelse (Wenger, 2004: 68). I deltagelsen i et fællesskab er muligheden for en gensidig genkendelse til stede, hvor vi genkender noget af os selv i hinanden og dermed former hinandens oplevelse af mening. Deltagelse er både personlig og social ved at omfatte både tænkning, samtale, følelse og tilhørsforhold (Wenger, 2004: 70f). Deltagelse er dermed muligheden for gensidig genkendelse i sociale fællesskaber, som former vores oplevelse og samtidig former fællesskabet. Deltagelse er imidlertid ikke kun deltagelsen i bestemte samspil, men en bredere forståelse af tilhørsforhold i forskellige fællesskaber, således forstået at de unge på opholdsstedet er deltagere af fællesskabet, uafhængig om de er til stede eller ej.

I de institutionelle rammer på opholdsstedet fungerer strukturen og de rammer, både de professionelle og unge er underlagt, som en tingsliggørelse, som har betydning for dannelsen af mening. De er således nødt til at indoptage rammerne og strukturen i deres praksis og de gentilgøres i en meningsforhandlingsproces for at blive meningsfuld (Wenger, 2004: 75). Begreberne deltagelse og tingsliggørelse fungerer dualistisk ved at være to konstituerende faktorer. Deltagelse er en forudsætning for at skabe, fortolke og bruge tingsliggørelse, og deltagelse kræver samspil og skaber

derigennem koordinerede meninger, der afspejler vores virksomheder og opfattelse af verden (Wenger, 2004: 82).

Identitetsforhandling

Wenger påpeger den dybe sammenhæng mellem praksis og identitet. At udviklingen af praksis kræver dannelsen af et fællesskab *“hvis medlemmer kan indgå i et gensidigt engagement og derved anerkende hinanden som deltagere”* (Wenger, 2004: 174). I praksis forhandles om måder at være en person på i den pågældende kontekst. I forhandlingen dannes dermed forståelsen af, hvordan man skal være menneske, hvorfor praksisfællesskabet i høj grad også er en forhandling af identiteter (Wenger, 2004: 174). Identitetsforhandlingen er den måde vi lever vores liv på, hvor tingsliggørelsen af selvet i form af for eksempel selvbilledet, ikke udelukkende definerer identiteten. Identitetsbegrebet skal dermed forstås som den måde, vi er i verden på og ikke i så høj grad som de definitioner, vi pålægger os selv. Selvbilledet og de narrativer, subjektet giver sig selv, kan være konstituerende for identitetsforhandlingen, men den endelige identitetsforhandling foregår i praksis ved vores handlinger (Wenger, 2004: 176). Identitetsforhandlingen foregår dermed igennem hele livet i de forskellige sammenhænge, vi befinder os i (Wenger, 2004: 179).

Praksisfællesskabets tre dimensioner

Wenger opdeler praksisfællesskabet i tre dimensioner, som tilsammen beskriver, hvordan praksisfællesskabet kan skabe identitetsforhandling og meningsfuldhed. Disse begreber bruges i analysen til at undersøge etableringen af fællesskaber på opholdsstedet, og hvilke dilemmaer der er mellem nærhed og distance. Wenger beskriver således, hvordan man som fuldgældigt medlem af et praksisfællesskab oplever sig selv som kompetent ved at kunne vise sin egen kompetence, og det fuldgældige medlem ved, hvordan man engagerer sig i andre. Det fuldgældige medlem forstår således den fælles virksomhed ved at forstå, hvorfor andre gør som

de gør. Som fuldgyldigt medlem er praksis derfor kendt territorium (Wenger, 2004: 177).

Gensidigt engagement kendetegnes ved at mennesker engageres i handlinger, hvis mening forhandles indbyrdes, og hvori man dermed opnår medlemskab i fællesskabet. For at engagement i fællesskabet er muligt, må man være en del af det, der har betydning, og det er ligeledes engagementet, der definerer tilhørsforholdet til fællesskabet (Wenger, 2004: 91f). Praksis eksisterer gennem engagementet, og deltagerne i praksisfællesskabet har her mulighed for at skabe dybe interpersonelle relationer uafhængig af ligheder i personlige træk (Wenger, 2004: 90 fff). Praksisfællesskabet er altså uafhængigt af homogenitet, hvorfor der er mulighed for stor diversitet. Den læring, der foregår i praksisfællesskabet, er forventninger om, hvordan man interagerer med hinanden. Man lærer dermed hvordan man handler i forskellige sociale sammenhænge, og hvilke forventninger, der er til måden at interagerer på, hvormed identiteten bliver dannet i fællesskabet (Wenger, 2004: 177). Wenger forklarer, at identitetsforhandlingen skabes ud fra den rolle vi indtager i engagementsrelationerne (Wenger, 2004: 177). Begrebet bruges i analysen til at undersøge, hvilke identitetsforhandlinger de unge har mulighed for at skabe. Strukturen og den støtte, de professionelle giver de unge, har dermed også betydning for de unges identitetsforhandling. Samtidig forstås ved begrebet, at der i praksisfællesskabet foregår en læring blandt de unge. Det er derfor interessant at undersøge, hvilken social læring de unge får i samværet med andre anbragte unge. Dette begreb benyttes derfor til at forstå, hvad de unge betegner som meningsfuldt i deres liv på opholdsstedet.

Fælles virksomhed kendetegnes ved at være en kollektiv forhandlingsproces, der defineres af deltagerne i praksisfællesskabet. Det er dermed måden, hvorpå deltagerne i fællesskabet danner en fælles forståelse, hvor forskelligheder mødes. Virksomheden udvikler sig i historiske, sociale, kulturelle og institutionelle kontekster. Deltagernes reaktioner på disse betingelser skaber den daglige virkelighed og skaber ejerskab og ansvarlighed over for virksomheden (Wenger, 2004: 95ff). Når subjektet engagerer sig i virksomheden, bidrager det med en oplevelse af ansvarlighed, hvorigennem subjektet kan få udvidet sit syn på verden. Der er ikke nødvendigvis en samhørighed med de andres syn, men subjekterne har en tendens til at danne en fælles forståelse (Wenger, 2004: 178). Måden hvorpå de unge

engagerer sig i virksomheden har derfor betydning for måden, de unge ser verden på, ud fra forståelsen af bestemte betingelser. I analysen bruges begrebet fælles virksomhed til at forstå de kontekstuelle rammer, der er på opholdsstedet, og hvilken indvirkning de har på de unges deltagelse. Som fuldgyldige medlemmer forstår og accepterer de unge den fælles virksomhed. Hvis de unge har en accept og forståelse af sig selv som anbragt ung på Agergården, kan de dermed have en tendens til at forstå bestemte betingelser og overveje bestemte muligheder på samme måde som de andre unge, hvilket har betydning for identitetsforhandlingen.

Fælles repertoire er de genkendelige fælles rutiner, begreber og handlinger fællesskabet har indoptaget og som dermed er blevet en del af praksis. Det er den forhandling der skaber deltagernes medlemsformer og identitet som medlemmer og som fungerer som fællesskabets ressourcer til meningsforhandlingen (Wenger, 2004: 100f). Praksisfællesskabet kan erkendes som et sted man er en del af, og som alle tager del i, hvor alle deltagere har deres egen personlige deltagelseshistorie (Wenger, 2004: 178). Det fælles repertoire giver dermed mulighed for at forstå sig selv ud fra en fælles historie af hændelser, referencer, erindringer og oplevelser. Begrebet vil analytisk blive brugt til at forstå, hvilken betydning genkendeligheden i det fælles repertoire har for de unges identitetsforhandling.

Wenger beskriver, hvordan det modsatte af praksisfællesskabets tre dimensioner er gældende, når man møder nye praksisser og dermed vover sig ind på ukendt territorium. Dette kan sammenlignes med, når nye unge flytter ind på Agergården. Wenger uddyber således, at man ikke har kompetencerne til at samarbejde, da man ikke kender detaljerne i, hvordan virksomheden er defineret, og man mangler forståelsen af de fælles referencer. Derfor formes identiteten i konfrontationen med det ukendte (Wenger, 2004: 178). Denne forståelse bruges i analysen til at forstå de unges identitetsforhandling, når der er udskiftning, og konteksten dermed ændres.

Afrunding

Wengers sociale teori om læring giver overordnet en analytisk ramme til at kunne forstå identitetsforhandlingen ud fra. Wengers teori giver mulighed for at forstå, hvilke fællesskaber de unge etablerer, og disses betydning for de unges identitetsforhandling. I identitetsforhandlingen forstås hvordan subjektet forhandler sin identitet med de kontekster, de befinder sig i, hvorfor begrebet afgrænser sig til at forstå subjektet udefra. Wengers teori indebærer et forhandlingselement, som ikke inddrager en forståelse for, at der er en magtfordeling og nogle helt fastlagte rammer, de unge skal tilpasse sig og dermed ikke kan indgå en forhandling af. Derfor inddrages begrebet subjektiveret subjektivitet, som udfoldes i det følgende.

Subjektiveret subjektivitet

Følgende afsnit uddyber subjektbegrebet med begrebet *subjektiveret subjektivitet*, som i analysen vil bidrage med en udvidet forståelse af det dialektiske forhold og den proces, der foregår mellem unge og professionelle og mellem de unge. Begrebet bruges til at forstå den sociale læring i form af korrigerende adfærd, de unge undergår i fællesskabet. Begrebet subjektiveret subjektivitet indeholder dermed en magtstruktur, hvor de herskende regler korrigerer adfærd gennem subjektivering (Pedersen & Bang, 2015: 471). Den subjektiverede subjektivitet benyttes dermed som et supplement og udvidelse af Wengers sociale teori om læring, med en forståelse af, at magtforhold har en betydning for korrigerende adfærd, og dermed for hvilke identitetsforhandlinger, der er mulige.

Jytte Bang og Sofie Pedersen er lektorer ved Institut for mennesker og teknologi på Roskilde Universitet, hvor de blandt andet arbejder med subjektet, teknologi og sociale praksisser (Roskilde Universitet 1, Roskilde Universitet 2). De har dannet begrebet *subjektiveret subjektivitet*, som er en sammenkobling af *subjektivitet* og *subjektivering*. Pedersen og Bang lader sig inspirere af den britiske sociolog Nikolas Rose, som har en foucaults forståelse af magt, hvorfor begrebet også omhandler hvordan subjekter bliver korrigeret af de kontekster, de befinder sig i (Pedersen & Bang, 2015: 471). Ligeledes er Pedersen og Bang funderet i den amerikanske

psykolog James Jerome Gibsons økologiske psykologi og affordance begrebet, som beskriver de meningsfulde handlingsmuligheder, subjekter har med omgivelserne, og hvordan subjekter påvirkes af de standarder, der er i de kontekster, de befinder sig i (Pedersen og Bang, 2015: 474f). Dog adskiller Pedersen og Bang sig ved at forstå subjektet som en aktør, der dialektisk påvirker og påvirkes af de kontekster, de befinder sig i (Pedersen og Bang, 2015: 475)

Subjektiviteten er den givenhed, der findes hos subjektet og forstås som den egensubjektivitet, som hvert enkelt individ besidder. Det er individets egne oplevelser, tanker og handlinger og er alt det, der giver en oplevelse af personlighed. I subjektivitetsbegrebet findes individets muligheder for at forholde sig til omgivelserne med en forståelse af, hvordan omgivelserne er eller bør være. Da subjektet hele tiden er i forandring, er subjektiviteten ikke en statisk størrelse og der ligger dermed et forandringspotentiale i mødet med omgivelserne (Pedersen & Bang, 2015: 471). I mødet med omgivelserne oplever subjektet forskellige normer, hvorfor der i subjektivering foregår en korrigerende, således at subjektet tilegner sig normerne i de omgivelser, de færdes i. Interaktionen mellem subjektet og dets omgivelser er et dialektisk forhold, hvorfor også subjektet påvirker de normer, der findes (Pedersen & Bang, 2015: 471). Der sker en automatisering og korrigerende af handlemulighederne, som bliver påvirket af de normer, der findes i omgivelserne. Mødet med omgivelserne bliver dermed en del af subjektets selvforståelse. Der er forskel på de reelle handlemuligheder og de oplevede handlemuligheder, da korrigeringen kan begrænse de handlemuligheder, der opleves som mulige. I subjektiveringsprocessen sker altså en naturlig begrænsning i forhold til de normer og forventninger til opførelse, der er i omgivelserne. Subjektet skabes dermed både af sig selv og andre (Pedersen & Bang, 2015: 471).

I subjektivering sker således en løbende korrigerende af den adfærd, man i sin subjektivitet ellers ville have, og subjektet oplever derfor en subjektiveret subjektivitet. Begrebet subjektiveret subjektivitet omhandler, hvordan individet oplever et dynamisk samspil mellem sig selv som subjekt og omverdenen. I analysen vil begreberne benyttes til at forstå den udvikling, der sker hos de unge i samspillet med opholdsstedets miljøterapeutiske tilgang, som også indeholder de unges påvirkning af omgivelserne og de relationer, de unge har. Fokus er altså på, hvordan de unge korrigerer deres subjektivitet i forhold til den subjektivering, der foregår omkring dem,

som dermed påvirker deres identitetsforhandling. Derudover vil begreberne bruges til at forstå, hvordan de professionelle og de unge påvirker hinanden, med en forståelse af, at relationen indeholder en magtfordeling. Derfor er det korrigeringen af de unges adfærd og udvikling af identitet og deres selvforståelser og handlemuligheder, der er i fokus og ikke mindst forståelsen af den dialektiske påvirkning, der sker mellem de unge.

Det teoretiske samspil og teoriernes begrænsning

Specialets udvalgte teorier kredser alle om udvikling, læring, identitet og dialektiske samspil mellem mennesker og omgivelser. De adskiller sig dog på visse punkter, hvorfor de er relevante at undersøge i samspil. Wengers teori befinder sig i socialteorien, hvor Bang og Pedersen begge er funderet i den kulturhistoriske skole. Wenger er dog ligeledes inspireret af læringssynet i den kulturhistoriske skole. Wengers forståelse af læring adskiller sig dog ved at være situeret i fællesskabet og med en forståelse af læring som noget, der foregår i en forhandling mellem mennesker. Med Pedersen og Bangs fundering i Nikolas Rose forstås læring som korrigerende af adfærd. Begrebet indeholder dermed en magtstruktur, som har betydning i samspillet mellem mennesker, hvorfor det ikke er alle i fællesskabet, der har mulighed for at påvirke rammebetingelserne lige meget. En kritik af Wenger kan derfor være, at det kan være vanskeligt med Wengers teori at tage højde for de meget forskellige roller, miljøterapeuterne og unge har mulighed for at indtage. Her tilbyder Pedersen og Bang en teori, der tager udgangspunkt i de forskellige magtstrukturer og dermed også i hvilken grad den dialektiske påvirkning finder sted. Med Pedersen og Bangs begreb om subjektiveret subjektivitet får specialet dermed mulighed for at undersøge, hvilke standarder, der er på Agergården og ud fra disse standarder hvilke korrigeringer, der finder sted. Den kulturhistoriske tradition tilbyder en forståelsesramme der, med Bang og Pedersens begreber, i analysen benyttes til at forstå, hvordan de unge selv udvikler sig sammen med andre, og hvordan de unge støttes (eller korrigeres) af de professionelle og hinanden. Wengers teori bidrager med en forståelse af, hvilke fællesskaber der er mulige for de unge at danne, som kan have betydning for den sociale læring, oplevelse af mening og

identitetsforhandling. Bang og Pedersens begreber fokuserer i høj grad på selve de unges subjekt og dets læring og udvikling, hvor Wengers teori fokuserer på det fællesskab, som de unge tager del i, dog stadig med fokus på konkrete oplevelser og følelser. En overordnet kritik af de valgte teorier er, at de ser subjektet udefra, hvorfor det kunne have været relevant med en yderligere teori, der kunne bidrage med en forståelse af subjektets indre, for at kunne undersøge de komplicerede og følelsesmæssige betydninger i relationen.

Kapitel 4

Fortællende fortolkning

Den følgende analyse tager udgangspunkt i interviewpersonernes fortællinger, hvor særligt Maja og Emilies oplevelser er i centrum for analysen. De kommer dermed til at stå som eksemplariske forståelser af måder at etablere fællesskaber på, med fokus på de dilemmaer, der er mellem nærhed og distance, og hvilken betydning det har for deres identitetsforhandlinger. Analysen er delt op i temaer, som udsprang af interviewene. De valgte teorier benyttes til at skabe et grundlag, der kan ophøje og beskrive de fundne tematikker. Interviewene med Maja og Emilie danner rammen for analysen, hvor interviewet med John perspektiverer deres udsagn og giver en helhedsforståelse. I hvert afsnit belyses deres forskelligheder, og Johns udsagn tolkes i sammenhæng med de unges udsagn. Alle tre interviewpersoner kommer dermed til orde i hvert afsnit og bliver en sammenhængende fortælling.

For at skabe overblik er analysen delt op i to overordnede analysedele. Første del af analysen fokuserer på relationerne mellem de unge og miljøterapeuterne.

Analysedelen er delt op i underdele. Første del omhandler vilkåret om, at relationen er bygget om om miljøterapeuternes arbejde. Dernæst undersøges vilkåret om, at der er et krav om udvikling og dokumentation. Til sidst i analysedel et undersøges, hvad der, til trods for de svære vilkår for etablering af fællesskaber, alligevel gør, at de unge oplever ægte relationer til miljøterapeuterne.

Anden del af analysen fokuserer på, hvilke fællesskaber de unge har mulighed for at danne i ungegruppen, og hvilken social læring det giver de unge at bo sammen, samt hvilke korrigeringer de unge oplever af deres identitetsforhandling. Der bliver i anden analysedel fremhævet de dilemmaer, de unge undergår i deres hverdag med de andre unge. Anden analysedel fokuserer på relationerne blandt de unge og danner dermed en forståelse for dilemmaet mellem distance og nærhed i etableringer af fællesskaber i ungegruppen, og hvilken betydning disse relationer har for de unges identitetsforhandling.

Efter hver analysedel samles op i delkonklusioner, som benyttes i konklusionen til en samlet forståelse af dilemmaet mellem nærhed og distance i etableringen af fællesskaber og hvilken betydning det har for de unges identitetsforhandling. Det tydeliggøres ligeledes hvilke korrigeringer de unge er ude for og hvordan disse rammesætter de unges identitetsforhandling.

Første analysedel: Ven eller behandler

I den første analysedel undersøges de unges relation til miljøterapeuterne, og hvilke muligheder de unge har for at etablere meningsfulde fællesskaber med miljøterapeuterne. Første del af analysedel et undersøger vilkåret om, at relationen er bygget op om miljøterapeuternes arbejde, hvilket vanskeliggør muligheden for at danne nære og ægte relationer. Anden del af analysedel et belyser, hvordan det påvirker relationen, at miljøterapeuterne er underlagt krav om et pædagogisk arbejde, som indeholder at skulle udvikle de unge mod selvstændighed, og hvilken betydning miljøterapeuternes dokumentationskrav har på relationen. Til slut belyses hvordan de unge og miljøterapeuterne alligevel under de svære betingelser formår at danne ægte relationer.

“(.) jeg skal ikke være dit job”

Maja (Bilag 2: 23)

Følgende afsnit undersøger, hvad det betyder for relationen mellem ung og miljøterapeut, at relationen er bygget op omkring miljøterapeuternes arbejde, og hvad det giver af vilkår for relationsforhandlingerne, at de unges hjem også fungerer som miljøterapeuternes arbejdsplads.

“(.) man ved jo aldrig hvor lang tid den relation den holder”

Emilie (Bilag 3: 13)

Relationerne mellem de unge og miljøterapeuterne er underlagt et vilkår om, at relationen ikke har en fast fremtid i og med, at de unge på et tidspunkt skal videre i livet, og miljøterapeuterne kan stoppe. Afsnittet undersøger, hvad dette vilkår har af betydning for relationen. Ligeledes undersøger afsnittet, hvad det betyder for de unge, at relationen bliver afbrudt, når miljøterapeuterne har fri. Fokus i dette afsnit er dermed på dilemmaet omkring, hvor nær en relation det er muligt at opbygge under

et vilkår, som kan skabe distance, og hvad det vilkår har af betydning for de unges mulighed for at danne fællesskaber, og hvilken påvirkning det har på de unges identitetsforhandlinger.

Maja forklarer, at når miljøterapeuterne har ferie, kan hun få en følelse af at blive forladt, og hun bliver usikker på, om miljøterapeuterne har mere lyst til at holde ferie end at være sammen med hende. Derfor kan hun også blive usikker på, om de kommer tilbage, eller om de under ferien beslutter sig for at stoppe eller holde en længere ferie. Hun spekulerer på, om miljøterapeuterne tænker på hende, når de har ferie, for hun savner dem og mangler dem i sin hverdag (Bilag 2: 25f). Det kan forstås ved, at Maja savner de genkendelige rutiner, hun har med miljøterapeuterne, når de holder fri, er på ferie eller er sygemeldte. Hun kan derfor blive usikker på sin egen medlemsform i praksisfællesskabet, fordi hun ikke kan lave de aktiviteter, hun normalt laver med miljøterapeuterne. Når miljøterapeuterne har ferie engagerer de sig i den periode ikke i Majas liv, hvorfor Maja får følelsen af at blive forladt. Da Maja tidligere har oplevet omsorgsvigt, kan hendes selvbillede være, at hun er en der bliver svigtet, hvilket kan have betydning for måden, hvorpå Maja reagerer, når miljøterapeuterne holder ferie. Maja forklarer, at hun reagerer ved at være irriteret og afvisende overfor miljøterapeuterne, når de kommer tilbage fra ferie, men at disse følelser dækker over, at hun i virkeligheden er ked af det (Bilag 2: 26). Den negative subjektivering, der sker i Maja, kan skyldes, at det minder Maja om, at selvom de har en personlig relation, så er relationen ikke familiær. Ligeledes tydeliggør fraværet, at det er miljøterapeuternes arbejde, og det lægger derfor en distance i relationen, når de kommer tilbage, fordi Maja har følt sig forladt. Miljøterapeuternes fravær påvirker dermed Majas identitetsforhandling, ved at hun ikke kan være i verden på samme kontinuerlige måde, som hvis hun for eksempel havde boet i en plejefamilie og været en del af familien.

Emilie forklarer, at det påvirker hende, når miljøterapeuterne er på ferie. Hvis det er en miljøterapeut hun oplever hjælper hende meget, tænker hun over, at der kommer til at gå lang tid, før hun kan snakke med miljøterapeuten igen. Emilie oplever altså også afbrækket i det gensidige engagement, og det påvirker dermed hendes handlinger ved at hun ikke kan få samme støtte under miljøterapeuternes ferie. Emilie uddyber, at det dog kommer meget an på, hvem det er, for er det en miljøterapeut, hun ikke bryder sig om, føler hun det som en pause, som kan give

hende ro, hvilket påvirker hende positivt (Bilag 3: 10f). Alt afhængig af hvem af miljøterapeuterne, der er på arbejde, og hvem der er fraværende giver det dermed Emilie mulighed for forskellige identitetsforhandlinger. Emilie kan godt blive usikker, hvis en miljøterapeut har ferie i lang tid, og hun spekulerer over, om der er en grund til den lange ferie. Ligeså hvis en miljøterapeut stopper, så kan Emilie blive usikker på sig selv og tænke på, om det har noget med hende at gøre (Bilag 3: 11f). Samme følelse beskriver Maja og uddyber, at hun kan få tanken, at det har noget med hende at gøre, når miljøterapeuter siger op. Hun forklarer, at hun reagerer med at blive sur, men at der gemmer sig en følelse af at være ked af det over, at hun nu skal til at danne en ny relation til en ny miljøterapeut (Bilag 2: 26). Den mistede relation bevirker derfor, at de unge igen skal indgå i nye identitetsforhandlinger og måder at være på opholdsstedet på. Når Maja mister en miljøterapeut, hun har holdt af, vender hun det derfor indad og tænker, at det har noget med hende at gøre, at de siger op (Bilag 2: 26). Det kan forstås at både Emilies og Majas selvbilleder er, at de er nogle der bliver svigtet og forladt, men da selvbilledet ikke udelukkende er definerende for identiteten, forhandles den på ny i de nye relationer med nye miljøterapeuter. Emilie forklarer, at det tager rigtig mange kræfter at komme sig over, at en miljøterapeut hun holder af, og som har gjort et stort indtryk i hendes liv, stopper. Det kræver tilvænning, men hun har en accept af, at det er vilkårene, når man bor på en institution (Bilag 3: 12). Emilie finder det spændende, når der starter en ny miljøterapeut. Hun beskriver således, at der med nye miljøterapeuter følger nye tilgange, som for hende kan bidrage med en positiv udvikling (Bilag 3: 8). Tanken om at miljøterapeuterne kan stoppe igen, er dog noget Emilie tænker over. Specielt lige når der er startet en ny miljøterapeut, tænker hun over, at der er en risiko for at de stopper igen. Usikkerheden i, om miljøterapeuterne stopper, ligger latent i Emilie. Hun beskriver således, at det ikke er noget hun tænker over hele tiden, men at der engang imellem kommer en tanke om, at relationen jo ikke varer ved (Bilag 3: 13f). Dette kan forstås som at der i relationen ligger et vilkår om, at relationen ikke varer ved, som kan risikere at distancere de unge fra miljøterapeuterne, hvilket giver opbygningen af en ægte relation nogle svære vilkår. Udskiftningen af miljøterapeuter ændrer de kontekster, de unge er i, hvorfor identitetsforhandlingen påvirkes og etableringen af fællesskaber skal dannes på ny. Udskiftningen har dermed en konsekvens i oplevelsen af mening, ved at kontinuiteten kompromitteres.

John oplever ligeledes, at det betyder noget for de unge, at der er en reel risiko for, at miljøterapeuterne stopper. Han uddyber, at nogle unge har en modstand mod at åbne op for miljøterapeuterne og fortælle om deres liv, fordi det har de skulle så mange gange før, men at de med tiden åbner op, fordi de ikke kan gå med deres tanker alene. Han mener, det er et trist vilkår, at de unge ikke har en mere kontinuerlig relation, og at det er det vilkår, der adskiller et opholdssted fra en plejefamilie *“(.) fordi det er hver dag, det er hele tiden. De er en del af en familie, de er tættere på”* (Bilag 4: 18). Han beskriver, at den afbrudte relation ved at han kun er på Agergården to til tre gange om ugen, har betydning for relationen og dermed også de unges udvikling. Han uddyber *“(.) jeg kan godt mærke med nogle af de unge, at når jeg tager hjem, så er det øv, fordi nu går der, nu er det en af de uger hvor jeg ikke er der i weekenden og så går der fra torsdag til tirsdag hvor jeg ikke er her”* (Bilag 4: 10). Miljøterapeuternes arbejdstider er dermed et vilkår som ikke, i samme grad som hos plejefamilierne, giver mulighed for de gentagelser, der er vigtige for at opleve verden som meningsfuld. Miljøterapeuternes arbejdsvilkår danner dermed en ramme om relationen, som kan bevirke, at relationen ikke har mulighed for samme nærhed, som anbragte unge har mulighed for at danne i de mere familiære relationer i for eksempel en plejefamilie. Vilkåret kan dermed skabe distance, som kan have en betydning for de unges identitetsforhandling, da de oplever mange miljøterapeuter, med forskellige tilgange, hvor ikke alle relationer bliver tætte. Følgende afsnit undersøger de unges oplevelse af hjemlighed, når deres hjem også fungerer som miljøterapeuternes arbejdsplads.

“(.) så er det heller ikke altid at man bare lige føler sig hjemme, fordi at man ved, at det er deres arbejde”

Emilie (Bilag 3: 13)

Følgende afsnit undersøger det konfliktuelle vilkår i, at de unge bor på en institution, der er arbejdsplads for miljøterapeuterne. Afsnittet uddyber, hvad vilkåret betyder for de unges mulighed for at skabe relationer. I følgende afsnit fokuseres dermed på dilemmaet mellem distance og nærhed i forhold til hjemmet som symbol på det nære og vilkåret om, at det er miljøterapeuternes arbejdsplads, som distancen.

Emilie fortæller at hun nogle gange har svært ved at føle sig hjemme på Agergården og forklarer, at det hænger sammen med tanken om, at hendes hjem er miljøterapeuternes arbejdsplads (Bilag 3: 13). John forklarer, at de gør meget ud af at rammerne er så hjemlige som muligt (Bilag 4: 23). Alligevel ligger det som et underliggende vilkår, at det er en arbejdsplads, som får en betydning for Emilies oplevelse af ikke at føle sig hjemme og skaber dermed en usikkerhed for Emilie og er et vilkår, der selv med miljøterapeuternes forsøg på at skabe hjemlige rammer, giver en distance i Emilies mulighed for at føle sig hjemme. Emilie tænker ofte over, at hun bor på Agergården, fordi hun er i behandling, og der er nogle ting, hun har brug for at arbejde med. Det vilkår giver Emilie følelsen af, at det ikke er hendes rigtige hjem, men et sted hun er midlertidigt. Tanken om, hvor længe hun skal bo på Agergården, fylder derfor en del hos Emilie, og hun har svært ved at finde ro i, at der ikke er nogen fast tidshorisont på, hvor længe hun skal bo der. I Emilies refleksion forstås, at hun har svært ved at engagere sig og danne ejerskab over hendes ophold på Agergården, og det bliver dermed svært for Emilie at indgå i en kollektiv forhandlingsproces, hvorfor hun ikke har oplevelsen af at være en del af en fælles virksomhed.

Maja forklarer, at de nære relationer til miljøterapeuterne, hvor de ser film sammen eller går en tur giver hende en følelse af at være hjemme. For Maja er det de ting i dagligdagen, der ikke er en del af den faste struktur, der giver følelsen af hjemlighed (Bilag 2: 34). Den subjektivering der sker, når Maja oplever, at miljøterapeuterne vil lave ting med hende, som ikke er en del af strukturen, giver Maja en oplevelse af at være holdt af, så hun føler sig hjemme. Maja har her mulighed for at indgå i en identitetsforhandling, hvor hun oplever at kunne være sig selv uden at være genstand for miljøterapeuternes arbejde. Mærker Maja derimod, at aktiviteten bliver gjort enten på grund af strukturen eller på grund af, at miljøterapeuterne har et pædagogisk eller terapeutisk formål med aktiviteten, bliver Maja mindet om, at hun bor på en institution, hvilket skaber en distance i relationen, som bevirker, at hun ikke engagerer sig (Bilag 2: 34). Majas behov for nærhed i relationen ved at lave ting med miljøterapeuterne, som ikke er fastlagte, giver dermed mulighed for et selvbillede, hvor Maja forstår sig selv som en ung, der er holdt af, og hun oplever i disse situationer, at hendes egne kompetencer kommer i spil i hendes identitetsforhandling. Hun forklarer således, at miljøterapeuterne selvfølgelig skal

bruge deres faglighed, men når det bliver en del af en opsat aktivitet, sker der en negativ påvirkning af hendes relation til miljøterapeuterne, da hun bliver mindet om, at deres arbejde er at udvikle hende (Bilag 2: 35). For at kunne bevare den nære relation til miljøterapeuterne er det derfor essentielt for Maja, at subjektiveringingen ikke har en terapeutisk eller pædagogisk agenda, som hun mærker. Når Maja oplever et engagement fra miljøterapeuterne, der ikke udspringer af strukturen eller en pædagogisk agenda, får hun oplevelsen af, at miljøterapeuterne vil hende. Her fortæller Maja dog, at madlavningen, som er en fastlagt del af strukturen de unge forventes at deltage i, er en undtagelse. Hun finder stor glæde ved at lave mad sammen med miljøterapeuterne (Bilag 2: 35). Så selvom det er en del af den faste struktur, opleves det for Maja som meningsfuld, hvor der gennem den samtale, der foregår under madlavningen, er en naturlighed, som skaber mulighed for en oplevelse af hjemlighed. Maja får gennem madlavningen mulighed for at forhandle sin identitet og vise sine kompetencer, så selvom madlavningen har et underliggende mål om at give dem færdigheder til en mere selvstændig tilværelse, foregår der en mulighed for Maja til at forhandle sin identitet på en meningsfuld måde.

John forklarer, at det betyder noget for hans relation til de unge, at han ikke omtaler opholdsstedet som hans arbejdsplads, da for meget fokus på det vilkår skaber sværere vilkår for den nære relation, men erkender stadig at "(.) *de ved jo at det er mit job*" (Bilag 4: 18). Ved ikke at italesætte vilkåret om, at relationen er bygget op omkring hans arbejde, kan det forstås, at John forsøger at undertrykke vilkåret, da han har en erkendelse af, at det kan skabe en distance. Vilket om at relationen er kendetegnende ved anbragt og behandler, som Højlunds undersøgelse påviste, gør det svært for John at etablere den familiære relation som han tilstræber, da der ligger et underliggende vilkår om udvikling og behandling, som næste afsnit undersøger nærmere.

“(.) man er i behandling her”

Emilie (Bilag 3: 14)

Afsnittet omhandler den distance, de unge oplever i relationen til miljøterapeuterne ved, at der dels ligger et krav om, at miljøterapeuterne skal udvikle de unge og dels et krav om, at de unges adfærd og udvikling dokumenteres. Afsnittet belyser, hvad det betyder for relationen, at den er underlagt en magtstruktur og nogle ydre krav, og hvordan miljøterapeuterne kan bruge deres magt til at indgå i meningsforhandlinger med de unge.

“(.) vi skal gå skridtene derhen sammen”

John (Bilag 4: 4)

I dette afsnit undersøges, hvilken betydning det har for relationen mellem de unge og miljøterapeuterne, at relationen er bygget op omkring en forventning om udvikling, og hvordan miljøterapeuternes tilgang til de unge påvirker de unges identitetsforhandling. I dette afsnit er det derfor dilemmaet om nærhed og distance i de forskellige magtpositioner de unge og miljøterapeuterne er i, der undersøges.

Når de unge flytter ind på et opholdssted er de perifere deltagere i fællesskabet, og der ligger en pædagogisk opgave i at få dem til at føle sig velkomne. Det er dermed ikke udelukkende en forhandling, der finder sted, da strukturerne og miljøterapeuternes vision om, hvilket hus de vil være med til at skabe, korrigerer de unges måde, hvorpå de føler sig budt velkommen på. Da Maja flyttede ind på Agergården oplevede hun især én miljøterapeut, som tog imod hende, så hun følte sig velkommen. Hun beskriver, at hun var meget for sig selv på værelset, og at der generelt blandt miljøterapeuterne var en norm om, at hvis man var sulten, måtte man selv komme ned efter mad (Bilag 2: 8). Der var dog én af miljøterapeuterne, der mødte hende i hendes behov for tryghed på værelset, og som mødte hende på en måde, så hun ikke følte sig forkert, som den hun var. Hun fortæller *“Jeg følte mig mere forstået og mere sådan velkommen på en eller anden måde, at ‘selvom du ikke vil os nu, så er vi her’ agtig. Det synes jeg var meget rart”* (Bilag 2: 9). Hun fortæller således, at han kom op med mad til hende og tjekkede op på, hvordan hun havde

det og lavede aftaler med hendes brors opholdssted om samvær. Det gav Maja tryghed og gjorde, at hun følte sig mere forstået og velkommen (Bilag 2: 9). Maja oplevede en nærhed, som gav hende følelsen af at være velkommen. Så selvom strukturen på opholdsstedet var, at de unge skulle komme ned i fællesmiljøet for at få mad, havde denne miljøterapeut forståelse for, at Majas oplevede handlemuligheder gjorde, at hun ikke var klar til at færdes i fællesmiljøet. Hans måde at imødekomme Majas behov gav dermed grobund for en tillidsfuld relation og en forståelse for, at hun med en løbende korrigerende af hendes oplevede handlemuligheder, ville gøre at hun med tiden ville tilegne sig normen om at deltage i fællesskabet under måltiderne. Majas identitetsforhandling om at være en perifer deltager blev legitim, og der blev givet rum for, at Maja med tiden havde mulighed for at skabe nye deltagelsesformer. Der blev dermed skabt en meningsforhandling mellem Maja og miljøterapeuten, hvorpå det at deltage i fællesskabet i fællesmiljøet blev gjort i Majas tempo, men hvor der lå et underliggende mål fra miljøterapeutens side om, at Maja med tiden skulle udvikle sig, så hun blev deltagende i fællesmiljøet. Miljøterapeuten gav Maja tid til at deltage, når hun oplevede det som meningsgivende for hende og ikke længere befandt sig i en perifer position. Maja følte sig altså, i sin position som perifer deltager, ikke som en del af den fælles virksomhed til at starte med, men med miljøterapeutens gensidige engagement og forståelse af Majas behov for tryghed, fik Maja oplevelsen af, at miljøterapeuten var der for hende og ville hende. Deltagelse i fællesmiljøet under måltiderne er en standard sat af miljøterapeuterne gennem strukturen, hvorfor det ikke er en kollektiv forhandlingsproces, de unge kan tage del i, og det kan derfor være svært at opleve et gensidigt engagement, og de unge kan have svært ved at opleve sig som en del af den fælles virksomhed, da denne er fremsat af miljøterapeuterne. Men ved at forhandle med Maja, og give hende ro til at falde til, inden hun blev præsenteret for opholdsstedets standard om at skulle spise sammen, mødte Maja en accept af hendes identitetsforhandling.

John fortæller, at når nye unge opholder sig meget på deres værelse til at starte med, er det et typisk mønster, og at de efterhånden viser mere og mere af sig selv. John fortæller i denne sammenhæng, at han gør meget ud af at møde de unge, der hvor de er i deres udvikling (Bilag 4: 2). Han forklarer: *“Men jeg er meget optaget af at de ikke føler sig forkerte som dem de er, når de kommer ind, og det kan man godt*

*komme til hvis man har for mange ambitioner om, at nu skal du fra A til B, så er der jo noget galt med A” (Bilag 4: 2f). Det essentielle for John er derfor, at de unges måder at forhandle deres identitet på ikke bliver gjort forkert. Johns tilgang til de unge kan forstås, som hvis han viser de unge engagement, vil de med tiden åbne op for muligheden for et gensidigt engagement. John forsøger dermed at forhandle om en måde, hvorpå de kan indordne sig strukturen. John bruger dermed sin magt i relationen til at skabe en meningsforhandling i måden, hvorpå de unge har mulighed for at deltage i fællesskabet. I Johns tilfælde møder han de unge med en forståelse af, at subjektiviteten ikke er en statisk størrelse, og at de nok skal udvikle sig med den subjektivering, der naturligt finder sted i den nye kontekst. John fortæller, at når de unge flytter ind på Agergården, ser de typisk ikke hele deres personlighed til at starte med. Derfor gør John også meget ud af, hvad det er for et hus, han er med til at skabe med hans måde at være på, da han forklarer, at de nye kontekster påvirker de unges adfærd (Bilag 4: 2). John og hans kolleger sætter derfor rammerne og korrigerer ud fra disse rammer de unges adfærdsmønstre. John har dermed en bevidsthed om den magt, han som miljøterapeut har. At de unge påvirkes af de standarder, der er på Agergården, og at han er i en position, hvor han kan påvirke de standarder, de unge møder og dermed sætte rammerne for, hvad der er acceptabelt og ikke acceptabelt. John forklarer således at strukturen og miljøterapeuternes subjektivering påvirker de unges adfærd, så det ikke er alle de udfordringer, de unge er blevet beskrevet med førhen, de kommer til at se. John forklarer, at det kan være en udadreagerende adfærd, de har haft førhen, som de ikke viser i starten, og nogle ændrer så meget adfærd i den nye kontekst, at de heller ikke med tiden kommer til at vise den uønskede adfærd (Bilag 4: 4f). John fortæller, at de forsøger at møde de unge på måder, der mindsker risikoen for den uønskede adfærd. Det er ikke altid det lykkes, men nogle gange oplever de slet ikke samme uhensigtsmæssige adfærd som der tidligere er beskrevet, de unge kan have (Bilag 4: 4f). Miljøterapeuterne skaber dermed nogle rammer som muliggør, at de unge kan forhandle deres identitet på ny og er bevidste om deres påvirkning af de unge i deres identitetsforhandling. Derfor lægger John heller ikke så meget i de journaler, der beskriver de unge, inden de flytter ind på Agergården. Han forklarer *“dels har de ændret sig, hvor de kommer fra, så kommer de ind et nyt sted, det er en ny sammensætning af unge mennesker, det er en ny sammensætning af voksne, så man skal være forsigtig med at dømme dem, de unge mennesker, ud fra de papirer de har med sig”* (Bilag 4: 5).*

Miljøterapeuterne forsøger således at skabe en praksis, gennem den allerede eksisterende struktur og med deres tilgang, der bidrager med andre strategier for den uhensigtsmæssige adfærd, de unge kan have, således at de kan forhandle deres identitet på ny. Den subjektivering af de unge, der sker i den nye kontekst, mindsker muligheden for at reagere med den uhensigtsmæssige adfærd, de unge kan have haft førhen.

Hos Emilie fylder det meget hvem af miljøterapeuterne, der er på arbejde. Hendes humør påvirkes alt efter, om det er en miljøterapeut, hun føler forstår hende og er i stand til at hjælpe hende, eller om der er miljøterapeuter, som hun ikke oplever respekterer hendes behov for pauser og presser hende for meget. Emilie føler sig derfor ikke altid forstået, hvilket hun oplever som en negativ påvirkning af hendes udvikling (Bilag 3: 10f). Sættes Emilies oplevelse i sammenhæng med Espersens afhandling, kan det betyde, at det store fokus på behandlingsdelen og korrigeringen af de unges adfærd kan have en negativ påvirkning på relationen, idet at Emilie tager afstand fra de miljøterapeuter, hun oplever presser hende for meget (Bilag 3: 10f). Når Emilie føler sig presset, oplever hun dermed en distance i relationen, som påvirker hendes måde at forstå sig selv på i kontekst til miljøterapeuterne. John uddyber omkring dette: *“I min verden der ødelægger det relationsarbejdet, hvis vi har for mange projekter”* (Bilag 4: 4). Han understreger, at de unge opfanger, hvis miljøterapeuterne fokuserer for meget på deres udvikling i et ønske om at præstere som professionel (Bilag 4: 3f). Hvis de unge mærker, at målet med relationen er at korrigere og udvikle deres adfærd, som Espersens afhandling påviste, risikeres det, at de trækker sig og får oplevelsen af at være forkerte, som dem de er. I Johns forsøg på at lave en meningsforhandling med de unge er hans tilgang til de unge derfor meget spørgende. Han fortæller at *“(.) så spørger jeg bare ‘er det ok, at jeg siger sådan?’, ‘er det ok, at jeg gør sådan?’, og det fortsætter jeg typisk med, fordi så udvikler de sig også (.)”* (Bilag 4: 3). Han forklarer at ved at spørge de unge om lov, og at han ikke foreslår en masse, der overrasker dem, eller byder dem noget de ikke er klar til, får de unge en tryghed i relationen til ham, og at udviklingen derfra kommer naturligt (Bilag 4: 3). De unge får med Johns tilgang mulighed for at forhandle deres identitet i en meningsforhandling, der kan bidrage med nærhed og et gensidigt engagement. John understreger, at det er vigtigt, at de unges udvikling ikke bliver et projekt for miljøterapeuterne, som de unge hurtigt kan føle sig forkerte i

(Bilag 4: 2f). Oplever de unge at de er projekter for miljøterapeuternes præstationer, sker en negativ subjektivering, hvor de oplever sig som forkerte, som dem de er. Men selvom miljøterapeuterne forsøger at have en spørgende tilgang til de unge i et forsøg på en meningsforhandling, er de unge anbragt med en handleplan fra sagsbehandleren og nogle klare udviklingsmål, som miljøterapeuterne skal forsøge at få de unge til at se meningen med i en forhandlingsproces. I relationen ligger derfor en tydelig magtstruktur om, hvem der skal udvikles, og hvem der skal bidrage med at støtte denne proces. Som det også sås i Espersens afhandling, hvor relationen var bygget op om et fokus på behandling, hvor den professionelle rolle var at korrigere og ændre børnenes adfærd. Det underliggende vilkår at de unge er på Agergården for at udvikle sig og miljøterapeuterne er de professionelle, der skal forsøge at støtte de unge i deres udvikling, får betydning for relationen og hele måden, hvorpå de unge forstår sig selv på. Et opholdssted som Agergården er derfor, ligesom de opholdssteder Højlund undersøgte, ikke et sted hvor de unge 'bare kan være sig selv', der er også her et fokus på udvikling af de unge. John fortæller, at hans tilgang til de unge ikke adskiller sig markant fra hans tilgang til sine egne børn (Bilag 4: 13). Han forklarer, at han møder de unge autentisk og personligt og fortæller, at han så vidt muligt forsøger at mindske brugen af pædagogiske værktøjer. John beskriver, at det store krav til dokumentation og brug af pædagogiske værktøjer med diverse skemaer, der skal udfyldes, subjektiverer de unge på en måde, der får dem til at føle sig vurderet, målt og vejet, hvilket han oplever får en negativ indflydelse på de unges relation til miljøterapeuterne og dermed også deres identitetsforhandling (Bilag 4: 22f). Der kan dermed være fordele i relationsarbejdet ved at lade fagligheden være i baggrunden og bygge relationen op på en mere ufaglig og saglig måde. Relationen vil dermed føles mere ægte og subjektivere de unge til et selvbillede af at være betydningsfuld, som dem de er, hvilket kan have betydning for, hvordan de unge forhandler deres identitet på. Den familiære relation, John forsøger at danne, benyttes altså til at opnå tætte relationer til de unge hvor hans behandlerrolle bliver utydelig, men hvor han stadig er opmærksom på hvordan han med sin spørgende tilgang kan støtte de unges udvikling. Følgende afsnit undersøger betydningen af, at de unge oplever, at der er mange miljøterapeuter, der kender til deres fortid, et vilkår som får betydning for relationen og de unges identitetsforhandling.

“(.) skræmmende, at man ikke selv får lov til at bestemme hvem man fortæller det til”

Maja (Bilag 2: 29)

Afsnittet belyser, hvad det betyder for de unge, at de er omgivet af et stort antal skiftende miljøterapeuter, som gør, at informationerne om deres fortid er delt med mange, samt hvilken betydning det har for de unge, at miljøterapeuterne er underlagt et krav om dokumentation af de unges hverdag. Fokus i afsnittet er dermed på det dilemma, at dokumentation kan skabe en distance i relationen, og det undersøges, hvilken betydning det har for de unges identitetsforhandling, at deres liv ligger tilgængeligt for miljøterapeuterne.

Hver dag skriver miljøterapeuterne journalskriv om de unge. Det er et dokumentationskrav som blandt andet danner rammen for statusrapporterne, som bliver lavet i forbindelse med statusmøderne mellem de unge, forældre, skolen, opholdsstedet og de unges sagsbehandler. Det store dokumentationskrav er noget, der har indvirkning på de unges oplevelse af, at hele deres liv ligger tilgængeligt for miljøterapeuterne, hvilket både Emilie og Maja finder ubehageligt (Bilag 2: 29, Bilag 3: 15f). Specielt tanken om, at tidligere ansatte og vikarer kender til de unges fortid, forklarer Maja er grænseoverskridende og hun mangler en tillid til dem om, at de ikke fortæller det videre til andre (Bilag 2: 28f). Emilie forklarer, at hun finder det angstprovokerende. Hun synes, at qua hendes alder burde hun samtykke til at hendes papirer blev læst af miljøterapeuterne, så hun selv kunne bestemme, hvem der fik lov til at læse dem. Den store udskiftning af miljøterapeuter gør, at Emilie sammenligner med, at hun lige så godt kunne stille sig nede i byen og råbe det ud til alle (Bilag 3: 15). Hun forklarer *“Det er heller ikke så fedt, fordi det er jo ens eget, altså det er jo meget sådan personligt og privat, det man har været igennem, og det er ikke lige alle mennesker man synes, der skal have lyst til at vide det”* (Bilag 3: 15). At miljøterapeuterne har adgang til de unges journaler, overskrider en grænse for både Maja og Emilie, som kan få betydning for relationen ved at tydeliggøre at relationen er kendetegnende ved at være anbragt og behandler, som er med til at skabe en distance. John forklarer, at han gør meget ud af, at det, der bliver skrevet om de unge, er noget, de unge selv kan stå inde for. Han læser således statusrapporter igennem med de unge, han er kontaktperson for og uddyber for de

unge, at de skal fortælle ham, hvis der er noget, de vil have ændret. Han har således en forståelse for, at de unge ikke bryder sig om at blive defineret af andre og giver de unge en medbestemmelse i, hvad der skal stå i statusrapporten (Bilag 4: 17). Han forsøger dermed at indgå i en meningsforhandling med de unge om indholdet af det, der bliver skrevet, hvor de føler sig inddraget. Maja fortæller at hun, selvom hun synes det er irriterende, har behov for at læse de daglige journalskriv og komme med tilføjelser. Hun oplever nemlig ofte, at miljøterapeuternes fortolkning af en begivenhed ligger langt fra hendes oplevelse af situationen (Bilag 2: 30f). De forskellige tolkninger, Maja og miljøterapeuterne har af en situation, kan betyde, at Maja får oplevelsen af at føle sig misforstået, hvilket kan have en negativ indvirkning på deres relation, hvis miljøterapeuten ikke følger op på uoverensstemmelsen. Der sker en negativ subjektivering ved, at Maja føler sig misforstået og ved, at hun får oplevelsen af at blive defineret på en måde, som hun ikke accepterer eller er enig i. Hvis relationen til miljøterapeuten er tillidsfuld, kan uoverensstemmelserne dog også åbne op for en subjektiveringsproces, hvor Maja får en forståelse for hendes indvirkning på andre mennesker. Er relationen bygget op omkring respekt og tillid, kan de forskellige tolkninger ligeledes danne rammen for en forståelse for, at man kan opleve episoder på forskellige måder. Ordvalget i journalskrivene er vigtig for de unge, for at de ikke får følelsen af at blive defineret negativt af miljøterapeuterne. For eksempel forklarer Maja, at hun har oplevet, at en miljøterapeut havde skrevet at hun var kommanderende, hvilket ramte Maja hårdt, og hun kan i sådanne tilfælde få følelsen af, at miljøterapeuterne ikke kan lide hende (Bilag 2: 30f). Der ligger dermed en usikkerhed hos Maja, hvorfor hun vender følelsen indad, hvis hun oplever at miljøterapeuterne definerer hende negativt i journalskrivene. Det kan altså skabe en negativ subjektivering af Maja, hvor hun vil kunne risikere at få oplevelsen af, at miljøterapeuterne ikke kan lide hende, hvilket kan få betydning for relationen i fremtiden og ikke mindst for Majas forståelse af, hvem hun er. Dermed er miljøterapeuternes beskrivelser en faktor, der påvirker hendes selvbillede og identitetsforhandling.

Det underliggende vilkår at miljøterapeuterne er underlagt dokumentationskrav om at beskrive episoder, der har været i løbet af dagen, kan ligeledes vanskeliggøre et gensidigt engagement. De unge ved, at der bliver skrevet om dem, og at miljøterapeuterne dermed tolker deres adfærd i løbet af dagen. Det vilkår skaber et

konfliktuelt dilemma i relationen ved, at miljøterapeuterne har definitionsmagten til at bestemme, hvad der skal stå. John forsøger at mildne denne definitionsmagt ved at inddrage de unge, men faktum er, at relationen er bygget op om et krav om, at miljøterapeuterne dokumenterer de unges hverdag, hvilket tydeliggør relationens kendetegn af anbragt og ung og den magtfordeling disse roller giver. De unge kan dermed ikke blot være sig selv, som det også sås i Højlunds undersøgelse. I næste afsnit undersøges hvad der til trods for de svære vilkår for etablering af fællesskaber, alligevel lykkes.

“(.) ‘wow de holder faktisk af mig’”

Maja (Bilag 2: 33)

Ovenstående afsnit har belyst de svære vilkår for etableringen af fællesskaber, som indeholder nære og ægte relationer. Følgende afsnit belyser, at trods de vanskelige vilkår for udviklingen af en ægte relation, formår de unge alligevel at opleve sig som værdsat og holdt af. Afsnittet belyser, hvad der for Maja og Emilie betyder noget, og hvad de hver især lægger vægt på i relationen med miljøterapeuterne. Fokus i dette afsnit er derfor dilemmaet mellem nærhed og distance i personliggørelsen af relationen, og hvordan miljøterapeuternes behandlerrolle påvirker de unges mulige relationsdannelser til miljøterapeuterne.

For Maja betyder det noget, hvilket engagement miljøterapeuterne har, hos nogle kan hun mærke, at det kun er et job for dem, hos andre kan hun mærke, at hun betyder noget personligt. Hvis Maja mærker, at miljøterapeuten hverken engagerer sig eller personliggør relationen, beskriver Maja, at hun tager afstand fra dem, fordi hun ikke vil nedgøres til kun at være miljøterapeuternes job og *“(.)så har jeg været sådan grov mod dem (.)”* (Bilag 2: 23). Maja har dermed brug for at mærke et gensidigt engagement, hvor fokus på behandlingsdelen ikke er dominerende. For Maja giver personliggørelsen af relationen nærhed, det kan være ved at miljøterapeuterne for eksempel viser billeder af deres familie eller fortæller om oplevelser de har uden for opholdsstedet. Det giver Maja en følelse af, at miljøterapeuterne gider hende, og de har en tillid til hende, og at hun derfor ikke kun er deres job (Bilag 2: 23f). Det giver hende et selvbillede af en, der er værd at holde

af, og den nærhed i relationen kan dermed have betydning for hendes lyst til at indgå i en forhandling om mening og identitet gennem det gensidige engagement hun føler med miljøterapeuterne. Derfor beskriver Maja også at *“(.) med nogle af de voksne der har man bare følt, at man var en ven”* (Bilag 2: 23). Ved at bruge deres personlighed opnår miljøterapeuterne en tættere relation til Maja, som muliggør et gensidigt engagement, som ikke ville opnås, hvis miljøterapeuterne udelukkende var i relationen med deres faglighed. Det ufaglige og saglige får derfor, for Maja, en værdi i relationsarbejdet og for hendes selv billede, som en man kan have tillid til. John fortæller at han også oplever, at det betyder meget for de unge, at han deler ting om sit liv. Han uddyber *“Jeg mener, man kan sige rigtig meget, hvis man kan bære det man siger selv”* (Bilag 4: 15). Med det mener han, at man skal være afklaret i forhold til, hvad man deler og reflektere over, hvad man deler, så det miljøterapeuterne deler, ikke bliver en byrde for de unge. John deler således ikke noget, som han ikke følelsesmæssigt er kommet igennem, men kan godt dele tidligere oplevelser med de unge, hvis han vurderer, at det er erfaringer de unge kan bruge i deres liv (Bilag 4: 15f). Med personliggørelsen opnår John dermed en nærhed, som de unge kan relatere til i deres identitetsforhandling. Som det også sås i Højlunds undersøgelse, benytter John sig også af en personlig tilgang til de unge for at få opbygget en nær relation, der kan være med til at udvikle de unges identitetsforhandling. Dette kommer for eksempel til udtryk, når John beskriver, hvordan han deler ting fra sit eget liv med de unge, hvis han vurderer, at det kan bruges i de unges udvikling. Personliggørelsen åbner dermed op for et gensidigt engagement og en oplevelse af fælles virksomhed. Miljøterapeuterne diskuterer ligeledes jævnligt grænserne i personliggørelsen af relationen, hvor miljøterapeuterne vurderer, om det vil være gavnligt for relationen til den unge for eksempel at have sin hund med på arbejde, tage den unge hjem for at se sin hest eller køre en tur i sin private bil. Der er her enighed i teamet om, at det er en hårfin grænse, og at der hele tiden skal være en refleksion over, hvorfor man gør det, og at målet med personliggørelsen skal være at kunne skabe en tættere relation til de unge (Bilag 5). Der findes dermed en klar magtbalance, hvor miljøterapeuterne har fokus på, hvordan personliggørelsen af relationen kan være gavnlig for de unges udvikling, hvor personliggørelsen af relationen bruges til en subjektivering af de unge, som kan sætte rammer for de unges identitetsforhandling. At John for eksempel tænker over, hvad han deler og ikke mindst, hvilket formål det han deler

har, viser, at den personlige relation ikke er et mål i sig selv, men en ramme de unge kan forhandle deres identitet i. Personliggørelsen af relationen er dermed et virksomt middel til at opnå en nær relation til de unge. Det er for eksempel miljøterapeuternes personlige tilgang til Maja, der får hende til at føle, at miljøterapeuterne er hendes ven, og at hun ikke kun er deres job. Den nærhed personliggørelsen af relationen giver, danner dermed grobund for oplevelsen af et gensidigt engagement og dermed en mulighed for at etablere et fællesskab med de unge, de kan udvikle sig i.

For Emilie betyder det personlige i relationen mindre, og ufagligheden og sagligheden vægtes derfor ikke så højt som miljøterapeuternes faglighed i form af evnen til at støtte hende i hendes udvikling. Emilie fortæller, at hendes relation til miljøterapeuterne har skiftet, alt efter hvor hun har været i behandlingsprocessen og alt efter hvem der bedst har kunnet hjælpe hende med de udfordringer, hun har haft (Bilag 3: 5). Den gode relation Emilie har fået til de miljøterapeuter, som har hjulpet hende, betyder meget for hende. Hun beskriver således, hvordan det påvirker hendes humør positivt at tænke tilbage på de miljøterapeuter, der har hjulpet hende, og det er minder, hun også senere hen i sit liv vil tænke tilbage på (Bilag 3: 17). Det kan forstås som relationer, der har været meningsgivende for Emilie, og som har givet hende mulighed for, at hun har kunnet udvikle sin identitetsforhandling. Emilie går således ind i relationen med en forventning om, at miljøterapeuten kan støtte hende i de udfordringer hun har. Det gensidige engagement kommer for Emilie til at handle om den faglige støtte, miljøterapeuterne giver hende. Den faglige støtte sætter rammer for Emilies identitetsforhandling og giver hende nærhed i at vide, at miljøterapeuterne støtter hende i hendes udfordringer. I de relationer hvor Emilie har oplevet en positiv subjektivering, er det miljøterapeuters faglighed, der bliver vurderet som det positive element for relationen. Hun skaber et gensidigt engagement med omdrejningspunkt i miljøterapeutens faglighed og med en forventning om, at hun med miljøterapeuternes korrigerende kan udvikle sig hen mod en mere selvstændig hverdag (Bilag 3: 5f). For Emilie skaber fagligheden dermed nærhed, hvor hun får oplevelsen af, at miljøterapeuterne forstår hende og hvad hun har brug for i sin udvikling.

Både Maja og Emilie kan have svært ved at tro på, at de betyder noget for miljøterapeuterne. De lægger her vægt på noget forskelligt, når de fortæller om, hvornår og hvordan de mærker, at de betyder noget for miljøterapeuterne. Maja

fortæller, at det er miljøterapeuternes handlinger, der har betydning. Når hun for eksempel kan se på miljøterapeuterne, at de bliver berørte, når hun er ked af det. Hun beskriver at ord ikke betyder så meget for hende, men at det har stor betydning for hende, at miljøterapeuterne personliggør deres tilgang til hende og dermed ikke har en strømlinet tilgang (Bilag 2: 33f). At tilgangen tilpasses til Maja giver hende mulighed for at forhandle sin identitet ud fra ikke-fastlagte normer om, hvordan hun skal være. Når Maja kan mærke, at miljøterapeuterne vil hende, oplever hun et gensidigt engagement i relationen, som kan danne grobund for en fællesskabsfølelse. Det fællesskab miljøterapeuterne og Maja etablerer, får derved mulighed for at skabe en dyb interpersonel relation, som kan skabe grobund for en meningsforhandling, der kan støtte Maja i hendes identitetsforhandling. En konsekvens af, at Maja oplever relationen til miljøterapeuterne som venskabelig, kan dog potentielt give Maja en oplevelse af endnu et svigt, når relationen ophører. Det potentielle svigt kan derfor have betydning for Majas identitetsforhandling og skabe en distance.

Omvendt beskriver Emilie, at hun kan have svært ved at aflæse ud fra miljøterapeuternes handlinger, om de vil hende, fordi hendes selvbillede kan bære præg af at være meget negativt. Hun fortæller således, at hun først har en tro på at hun betyder noget for miljøterapeuterne, når de for eksempel fortæller hende at de er glade for at være sammen med hende, hvilket påvirker hendes humør positivt (Bilag 3: 17f). Når miljøterapeuterne sætter ord på, hvad Emilie betyder for dem, oplever Emilie et engagement. Engagementet formår dog ikke at være gensidigt, da Emilies fokus i relationen er på, hvad miljøterapeuten kan tilbyde af behandling ud fra Emilies forståelse af, hvad hun har brug for. Men når miljøterapeuterne sætter ord på, hvad Emilie betyder for dem, giver det Emilie muligheden for at forstå sine mulige identitetsforhandlinger i et nyt lys. Det kan dermed udvide Emilies forståelse af, hvilke identitetsforhandlinger hun har mulighed for.

“(.) man skal være i stand til at være nærværende følelsesmæssigt på alle mulige måder omkring den unge (.)”

John (Bilag 4: 12)

Følgende delkonklusion opsummerer de dilemmaer der er mellem nærhed og distance i de unges relation med miljøterapeuterne. Dilemmaerne belyses for at kunne forstå, hvilken indvirkning de har på de unges identitetsforhandling.

Første analysedel viser, at relationen mellem unge og miljøterapeuter kan have svære vilkår. Miljøterapeuternes fravær, i form af ferie, sygdom og de fastlagte fridage, giver en utryghed, som skaber distance. Ligeledes ses at der latent ligger en frygt i de unge om, at miljøterapeuterne stopper, hvorfor det kan være svært for dem at åbne op for nye miljøterapeuter. Vilkåret om at de unges hjem fungerer som miljøterapeuternes arbejdsplads, skaber en distance i oplevelsen af at kunne føle sig hjemme. De unge bor på opholdsstedet midlertidigt, hvilket ligeså gør det svært for de unge at føle sig hjemme. At bo på et opholdssted med en meget fastlagt struktur, som de unge ikke er vant til hjemmefra, og som de ikke har mulighed for at forhandle om, minder de unge om, at de bor på en institution. De unge oplever således ikke et ejerskab ved den fastlagte struktur, da de ikke kan indgå i en kollektiv forhandling. Selvom miljøterapeuterne gør deres for at mindske vilkåret om, at opholdsstedet er deres arbejdsplads ved at skabe hjemlige rammer og lade være med at italesætte, at det er deres arbejde, ligger der et vilkår om, at de unge bor på opholdsstedet for at udvikle sig, og det er miljøterapeuternes arbejde at støtte denne udvikling. Dette vilkår kendetegner relationen og vilkåret om udvikling skaber en distance i relationen, specielt hvis miljøterapeuterne benytter strømlinede pædagogiske værktøjer. Aktiviteter der ikke er en del af den fastlagte struktur giver derimod de unge en oplevelse af at kunne være sig selv uden det store fokus på behandlingsdelen, hvorfor det opleves som en ægte relation. Personliggørelsen af relationen åbner dermed op for en identitetsforhandling, hvor de unge udvikler sig både gennem en forhandling, men også gennem den subjektivering, der sker gennem miljøterapeuternes autencitet i relationen. Der ses en distance i relationen hvis miljøterapeuterne har for høje ambitioner om de unges udvikling, hvilket giver en risiko for, at de kommer til at føle sig forkerte, som dem de er. Der ligger således

et vilkår om udvikling, som skal indeholde progression, samtidig med at de unge ikke skal føle sig forkert, som dem de er. Her kan en accept af identitetsforhandlingen om ikke at følge standarden, hvor miljøterapeuterne forhandler den måde, hvorpå de unge kan indgå i strukturen, skabe nærhed. Miljøterapeuterne kan dermed bruge deres magt til at indgå i meningsforhandlinger med de unge, hvorpå de unge subjektiverer sig selv. Standarderne sætter dermed rammerne for de unges adfærd og de tydelige rammer, i form af strukturen, mindsker risikoen for uønsket adfærd og påvirker dermed de unges identitetsforhandling.

I relationen mellem ung og miljøterapeut ligger en magtstruktur, hvor miljøterapeuterne har mulighed for at definere de unge. Denne magt giver miljøterapeuterne mulighed for en meningsforhandling af, hvordan de unge defineres, således kan miljøterapeuternes tolkning af episoder med de unge bruges til at give de unge en større indsigt i sig selv og andre, som kan have betydning for deres identitetsforhandling. Miljøterapeuternes definitions magt kan således skabe en nærhed, men formår miljøterapeuterne ikke at indgå i en meningsforhandling med de unge, kan definitioner af de unge gennem journalskrivene opleves som distancerende for relationen.

Til trods for de noget svære vilkår for relationen, opleves der nære og ægte relationer, dog er det for Maja og Emilie forskellige typer af relationer, der skaber meningsfuldhed. Maja oplever nærhed i den ægte relation ved at lægge vægt på ufagligheden og miljøterapeuternes handlinger. For hende er det personliggørelsen af relationen, der har betydning, når miljøterapeuterne for eksempel viser hende tillid ved at inddrage hende i deres privatliv. Det bliver dermed personliggørelsen af relationen, der rammesætter Majas identitetsforhandling. For Maja opleves det således som en distance, hvis miljøterapeuterne har for meget fokus på behandlingsdelen. For Emilie er det derimod miljøterapeuternes faglige tilgang, der skaber nærhed og en oplevelse af, at miljøterapeuterne forstår hendes behov behandlingsmæssigt, der giver oplevelsen af en ægte relation. Det er for Emilie derfor den faglige støtte, der sætter rammerne for hendes identitetsforhandling.

Anden analysedel: Ungdomsliv under pres

“(.) en skole i at omgås hinanden”

John (Bilag 4: 7)

Anden analysedel belyser de svære etableringer af ungdomsfællesskaber i og udenfor Agergården. Der undersøges, hvilken betydning strukturen har for de unges relationsdannelse, både i forhold til livet på Agergården og livet udenfor. Der ses på hvad det er for nogle fællesskaber, der kan etableres, hvilke dilemmaer relationerne kan indeholde af nærhed og distance, og hvad både de unges baggrund og den nye kontekst på Agergården har af betydning for deres identitetsforhandling.

“(.) jeg skulle bare kende min plads.”

Maja (Bilag 2: 7f)

I følgende afsnit undersøges hvordan de unge reagerer, når nye unge flytter ind i huset, og hvordan Maja og Emilie hver især oplever at danne fællesskaber med de andre unge. Afsnittet fokuserer på de dilemmaer omkring nærhed og distance, der kan være i relationerne mellem de unge.

John fortæller, at når en ny ung flytter ind, er de andre unge i huset typisk på vagt og har brug for tilvænning til den nye kontekst. Det resulterer i, at de unge der normalvis er meget på værelset, trækker sig ekstra meget i den første periode, og de unge, der er udadreagerende, er endnu mere grænsesættende. John forklarer, at det er et typisk reaktionsmønster, når de unge går i forsvar. Derfor beskriver han også, at det kan være svært at være ny ung, der flytter ind, fordi han eller hun bliver vurderet af de andre unge i huset (Bilag 4: 6). Den nye unge flytter ind og kan til at starte med således være en form for ikke-legitim perifer deltager, da de andre unge kan have tilbøjelighed til ikke at acceptere den nye unge som en del af ungegruppen til at starte med. En sådan oplevelse kan Maja nikke genkendende til, fra da hun flyttede ind. Hun beskriver, at hun blev mødt af en anden ung, som gjorde det tydeligt for hende, at hun var nederst i hierarkiet (Bilag 2: 7f). Det tog derfor lang tid for Maja at føle sig tryk, og som tidligere beskrevet opholdt hun sig meget på værelset til at

starte med. Hun beskriver således, at der gik et halvt til et helt år før hun begyndte at danne relationer til de andre unge i huset (Bilag 2: 10). At Maja ikke blev accepteret af de andre unge, havde den konsekvens for hendes identitetsforhandling, at hun trak sig og tilbragte lang tid på værelset. Den korrigerende af adfærd, der foregik, da Maja flyttede ind, ved at hun fik at vide, at hun skulle kende sin plads i hierarkiet fik derfor betydning for hendes identitetsforhandling, hvorfor Maja fik sværere ved at etablere fællesskaber med de andre unge. Maja beskriver, at hun med tiden dannede venskaber på Agergården, som har været betydningsfulde for hende, og som hun stadig den dag i dag har kontakt med (Bilag 2: 10). Hun har med få af de andre unge oplevet det gensidige engagement, der skal til for at danne et fællesskab. I slutningen af Majas ophold på Agergården, forklarer hun, at hun ikke føler sig som en del af den ungegruppe, der på det tidspunkt var, da de nye, der er flyttet ind efter hende, er unge med massive problematikker, som hun ikke føler hun har noget til fælles med, da hun i mellemtiden var blevet mere velfungerende (Bilag 2: 10). Perioden hvor Maja oplevede sig som en del af et fællesskab var derfor kort. For da hun først havde etablerede fællesskaber med andre unge flyttede de, og nye unge flyttede ind, og cyklussen fortsatte således, hvor Maja var den garvede beboer, der følte det svært, når nye unge flyttede ind. Maja fortæller således om følelsen af jalousi, når nye unge bliver taget bedre imod, end hun følte hun gjorde, og hvis hun oplever forskelsbehandling blandt miljøterapeuterne (Bilag 2: 7f). At de unge er i meget forskellige behandlingsmæssige situationer kan dermed skabe en distance imellem dem og et magthierarki, der har betydning for deres identitetsforhandling. John forklarer, at når Agergården tager på deres årlige behandlingstur i sommerhus, kan de unge ofte lettere spejle sig i hinanden og støtte hinanden. Han oplever, at de unge, fordi de alle er på udebane, har en større forståelse for hinanden og bliver mere rummelige over for, at det er svært (Bilag 4: 7). Dette kan forstås ved at magthierarkiet i denne situation bliver udvisket. Den nye kontekst uden for de faste rammer bevirker, at de oplever et fællesskab, da de alle er på udebane. Der sker dermed en genkendelighed i hinandens udfordringer, som øger fællesskabsfølelsen, og de unge forhandler om en indbyrdes måde at støtte hinanden på ved at vise et større hensyn til hinanden. Meningen forhandles indbyrdes blandt de unge, og de unge oplever dermed et gensidigt engagement. De unge forhandler kollektivt en fælles forståelse ved at vise hensyn til hinanden. Fordi behandlingsturen er en helt ny kontekst uden for den faste struktur, og dermed uden et fælles repertoire, danner

behandlingsturen grobund for et fællesskab ved at de unge får mulighed for at få en forståelse for hinanden, da de alle er udfordrede ved at være i en ny kontekst uden den faste struktur.

Emilie har, modsat Maja, ikke haft samme oplevelse af at fastholde venskaber til dem, hun har boet sammen med. Hun beskriver, at det for hende er svært at holde kontakten, når man ikke længere bor sammen. Hun oplever dog at have udviklet sig meget på det sociale ved at bo sammen med andre unge. Emilie har gennem samværet med de andre unge lært at åbne sig mere op og tale med jævnaldrende, som er noget hun har haft svært ved før. Fællesskabet med de andre unge har derfor givet Emilie mulighed for at forhandle sin identitet, ved at hun er blevet mere udadvendt og social, end hendes tidligere relationer til jævnaldrende har givet hende mulighed for. John beskriver, hvordan samværet blandt de unge fungerer som en skole, hvor de unge lærer at omgås hinanden og være sociale, og at de gennem samværet med de andre unge på opholdsstedet lærer om livet. Han fortæller, at de unge ofte kommer fra en baggrund, hvor de, i sociale sammenhænge med jævnaldrende, har skilt sig ud og flere af de unge er tidligere blevet drillet og mobbet (Bilag 4: 6f). De unge kommer dermed ofte med et selvbillede af sig selv og nogle tidligere identitetsforhandlinger, som de på Agergården har mulighed for at udvikle. Den nye kontekst med andre unge giver derfor mulighed for en ny identitetsforhandling. John uddyber, at de erfaringer de unge kommer med i bagagen kan vanskeliggøre de relationer, de har mulighed for at skabe på opholdsstedet ved at deres erfaringer fortæller dem, at sociale relationer er noget, de har svært ved (Bilag 4: 6f). Den gensidige genkendelse, der sker i ungegruppen, er derfor ikke altid positiv og kan bringe minder frem fra en fortid med mobning og en følelse af at være udenfor fællesskabet. Dette ses blandt andet, når Maja beskriver, at konflikter blandt de unge fylder meget, det kan blandt andet være kommentarer andre unge kan komme med, som sårer hende, og som skaber dårlig stemning blandt de unge (Bilag 2: 11). Relationerne til de andre unge giver dog mulighed for at danne nye meningsforhandlinger, som med støtte fra miljøterapeuterne skaber rammerne om en ny subjektivering i retning af et mere positivt selvbillede og en identitetsforhandling i en kontekst, hvor de ikke føler sig anderledes og dømt ude, som de har gjort førhen. John forklarer således, at miljøterapeuterne støtter de unge i deres mentaliseringsevne, hvor de får en større forståelse for, hvad deres adfærd

har af indvirkning på de andre unge, for derigennem at give de unge mulighed for at reflektere over deres adfærd og opnå en forståelse af sig selv og de andre unge, der kan være med til at ændre de u hensigtsmæssige adfærdsmønstre (Bilag 4: 6f). Forståelsen af sig selv og andre fungerer dermed som en social læring, der kan give de unge en nærhed, ikke kun til hinanden, men også til sig selv. Når de unge forstår sig selv og hinanden bedre, danner det mulighed for en ny og anderledes identitetsforhandling, hvor de unge giver plads til hinandens forskelligheder. John beskriver, at der for eksempel foregår en social læring ved husmøder, hvor de unge lærer at tage et emne op til diskussion, og hvor de lærer, hvordan man snakker sammen. John forklarer, at netop fordi de unge ofte kommer fra konfliktfyldte hjem, har de ikke gode erfaringer med, at nogle er uenige, så læringen på husmøderne giver de unge mulighed for at opleve, at man kan være uenige på en konstruktiv måde (Bilag 4: 21). Strukturen støtter dermed de unge i at være i situationer, hvor der er nogle forventninger til, hvordan man opfører sig og med støtte fra miljøterapeuterne får de unge både en forståelse af sig selv og hinanden gennem den mentaliseringsbaserede tilgang, hvor der sker en subjektivering, som danner rammen om en identitetsforhandling, hvor uenighed ikke fører til et højt konfliktniveau. De unges selvbillede og forståelse af andre bliver dermed mere nuanceret. Samværet med de andre unge kan dermed støtte de unge i en social læring i, hvordan man omgås hinanden på en positiv måde, men for at de unge kan etablere fællesskaber i ungegruppen, har de på grund af deres sociale problematikker brug for miljøterapeuternes støtte. Følgende afsnit undersøger strukturens betydning for de unges identitetsforhandlinger.

“(.) jeg har jo altid bare haft svært ved denne her struktur (.)”

Emilie (Bilag 3: 18)

Følgende afsnit undersøger, hvordan Maja og Emilie oplever den meget faste struktur på Agergården, og hvilken betydning strukturen har for deres hverdag. Fokus i afsnittet er på, hvordan strukturen på en og samme tid skaber nærhed og distance. Der undersøges derfor, hvad strukturen har af betydning for de unges

identitetsforhandling og mulighed for at etablere fællesskaber med jævnaldrende, både med de andre unge på Agergården og uden for opholdsstedets rammer.

Emilie fortæller, at hun hjemmefra ikke er vant til faste tidspunkter til for eksempel aftensmad. At der på Agergården er en struktur hvor der spises fast klokken 18.30, minder hende derfor om, at hun bor på en institution (Bilag 3: 18f). Den faste spisetid irriterer Maja, og hun kan have svært ved at forstå meningen med, at det skal være så fastlagt (Bilag 2: 35). Strukturen på Agergården ligger fast og er dermed en standard, de unge skal indordne sig efter. De unge har derfor ikke mulighed for at indgå i en kollektiv meningsforhandling, hvorfor de unge har svært ved at opbygge et ejerskab over den faste struktur. John forklarer, at de unge ofte ikke er vant til en fast struktur og at *“(.) det kan godt være, de synes det er institutionsagtigt, men jeg tror også, det er fordi det er uvant”* (Bilag 4: 24). Der ligger dermed en konflikt i, hvad de unge lægger vægt på omkring hjemlighed, da det for dem er uvant at spise på faste tidspunkter, og den fastlagte struktur derfor minder dem om, at det ikke er deres hjem. Ifølge Maja forhindrer den faste struktur hende i at være sammen med sine venner uden for opholdsstedet. Strukturen er for Maja så rigid, at hun ikke har mulighed for at lave spontane aftaler med klassekammerater efter skole, da disse skal planlægges flere dage i forvejen (Bilag 2: 35f). Hun forklarer således *“(.) jeg synes virkelig, den begrænser mig på de områder, hvor jeg har et socialt liv”* (Bilag 2: 36). Efter skoletid er der nemlig både samling, pligter og aftensmad, som der er en forventning om, at de deltager i (Bilag 2: 36). Majas liv efter skolen adskiller sig derfor meget fra hendes klassekammeraters, som, fordi de bor hjemme, har større mulighed for at lave spontane ting sammen efter skole. Samtidig beskriver Maja, at samværet med hendes klassekammerater *“(.) giver mig sådan en følelse af, at jeg er en hel normal person”* (Bilag 2: 16). Maja får, på grund af den faste struktur på Agergården, derfor svært ved at fastholde fællesskabet med venner fra hendes skole. Dette kan ses som et dilemma, der får betydning for Majas identitetsforhandling, da hun gerne vil være sammen med hendes venner uden for opholdsstedet, men strukturen fastholder hende på opholdsstedet. På den ene side argumenterer John for, at strukturen på Agergården læner sig op af en struktur, der findes i god, sund familie (Bilag 4: 23f). Samtidig forhindrer strukturen Maja i at fastholde fællesskaber med sine venner, og have et ungdomsliv lig hendes klassekammeraters, fordi strukturen er mere rigid end den struktur, hendes

klassekammerater kommer fra. Majas oplevelse bliver derfor, at strukturen forhindrer hende i hendes identitetsforhandling om et ungdomsliv uden for opholdsstedet.

Emilie, der går i skole på den interne skole, beskriver sin hverdag som meget lukket omkring de institutionelle rammer, og hun drømmer om et ungdomsliv med mulighed for at mødes med venner uden for opholdsstedets rammer. Hun beskriver således *“(.) jeg har manglet de der teenageår, hvor man er sammen med vennerne hele tiden, ude at feste, have det sjovt, altså det mangler jeg, det har jeg ikke prøvet”* (Bilag 3: 25). Emilie kobler det manglende ungdomsliv sammen med, at Agergården ligger så langt fra hendes familie og de venner hun havde førhen og får følelsen af, at hvis hun boede tættere på sin familie ville sådan et ungdomsliv måske være nemmere (Bilag 3: 21, 25). Emilie beskriver, ligesom Maja, hvordan strukturen med de faste tidspunkter for samling, pligter og aftensmad ville kunne spænde ben for et ungdomsliv uden for Agergården. I både Emilies og Majas beskrivelser kan forstås, at de ikke tillægger samværet med de unge på Agergården en betydning af at være en del af et fællesskab, som kan danne ramme for en identitetsforhandling, der kan give dem en følelse af et ungdomsliv. Havde Emilie derimod haft følelsen af et fællesskab med de andre unge på Agergården, havde hendes drøm om et ungdomsliv blandt venner været tilgængelig for hende hver dag på Agergården. Ligeledes hvis Maja havde tillagt samværet med de andre unge værdi, havde hun ikke haft det samme behov for at søge et ungdomsliv med klassekammeraterne. Det interessante er derfor, hvorfor hverken Maja eller Emilie oplever, at samværet med de andre unge på Agergården giver dem det ungdomsliv blandt jævnaldrende de søger. Næste afsnit undersøger derfor, hvordan de unge oplever at bo sammen med andre unge.

“(.) at se andre har det svært, det rammer mig hårdt (.)”

Emilie (Bilag 3: 19)

Følgende afsnit handler om, hvordan de unge oplever at bo i et hus med andre unge, der til tider har det psykisk rigtig svært, og den sociale læring dette vilkår giver de unge. Afsnittet omhandler de dilemmaer, der kan være i, at alle unge har forskellige psykiske udfordringer, som både skaber nærhed og distance i

relationerne. Det er vilkår, som giver de unge nogle helt særlige muligheder for identitetsforhandling.

Emilie fortæller, at det kan være svært at bo i et hus med mange andre unge. Hun reagerer ofte ved at trække sig, og hun mangler roen til at fordybe sig i sin egen udvikling. Hun forklarer, at hun mærker stor forskel på de perioder, hvor de kun har været fem unge i huset, til nu hvor de bor otte (Bilag 3: 26). Antallet af unge i huset påvirker dermed Emilies identitetsforhandling ved at hun, når der er mange unge, trækker sig. Hun beskriver, at det giver en anden energi og stemning, når de er færre unge, hvor miljøterapeuterne har tid til at fordybe sig og lave flere aktiviteter (Bilag 3: 26f). Emilies udsagn kan forstås, som at hun har brug for miljøterapeuternes støtte til at lave fælles aktiviteter, for at kunne etablere fællesskaber med de andre unge, hvorfor hendes identitetsforhandling bliver mere social, når der er færre unge i huset, og miljøterapeuterne derfor har tiden til at lave aktiviteter blandt de unge. Dette kan samtidig forstås, som at Emilie har svært ved selv at etablere fællesskaber, hvorfor det ses, at hun trækker sig, når der er mange unge i huset, og miljøterapeuterne ikke har samme mulighed for at igangsætte aktiviteter. Når de ikke er så mange i huset giver det en nærhed for Emilie, som giver mulighed for en identitetsforhandling, hvor hun er mere social.

Maja beskriver, at det kan være svært at bo sammen med andre unge, der til tider kan have det psykisk dårligt. Hun fortæller om en ung, der boede i hendes hus, som i lange perioder havde det rigtig svært, hvilket påvirkede hende rigtig meget. Den anden ung reagerede ofte med at banke sit hoved ind i væggen, og selvom det er lang tid siden, bliver Maja den dag i dag utryg, når hun hører en bankelyd (Bilag 2: 12f). Bankelyden den unge pige lavede, kommer dermed til at påvirke Majas identitetsforhandling, ved at hun føler sig utryg, når hun hører bankelyde i andre sammenhænge. At episoderne stadig fylder hos Maja får hende til at føle, at det er hende der er noget i vejen med, når hun ikke kan lægge det bag sig. Maja oplevede ikke, at miljøterapeuterne kunne hjælpe hende, og hun mener selv, at hun kunne have god gavn af supervision, ligesom miljøterapeuterne får, når de er ude for voldsomme episoder med de unge (Bilag 2: 13f). Den utryghed Maja oplevede, og som stadig sidder i hende, får dermed også betydning for Majas relationer til miljøterapeuterne, ved at hun beskriver, at hun ikke følte, de kunne hjælpe hende. Utrygheden kommer dermed til at være distancerende i Majas relation til

miljøterapeuterne. Maja har stor forståelse for, at andre unge kan have det svært og livet på et opholdssted har givet hende en forståelse for, hvordan psykiske lidelser kan have konsekvenser. Det er således ikke unormalt med både politi og ambulancer, der kommer, når en ung har det svært og er selvskadende eller selvmordstruet, hvilket Maja beskriver som meget utrygt (Bilag 2: 12f). At være utryg i ens hjem, og at miljøterapeuterne ikke formår at skabe tryghed i de situationer, hvor en ung i huset har det psykisk svært, har betydning for Majas relation til miljøterapeuterne. Hun forklarer således, at hun oplever et svigt fra miljøterapeuterne ved, at de for eksempel ikke fokuserer mere på at støtte hende og de andre unge, når der er en der er selvskadende eller selvmordstruet (Bilag 2: 12f). Dette kan forstås som at Maja føler sig tilsidesat og har oplevelsen af, at miljøterapeuterne ikke ser, hvordan det påvirker hende og dermed ikke formår at hjælpe hende, hvilket lægger sig som en distance i relationen efterfølgende.

Emilie beskriver, at livet på Agergården både har udviklet hende, men også frembragt en angst hos hende, ved at hun har oplevet nogle ubehagelige episoder, når andre unge i huset har haft det svært. De ubehagelige situationer har givet Emilie nogle flere udfordringer end hun havde, inden hun flyttede ind. Støtten fra miljøterapeuterne har dog også givet hende en selverkendelse af, hvad hun har brug for at arbejde med på sin vej mod en mere selvstændig tilværelse (Bilag 3: 22f). Hvor Emilie benytter sig af miljøterapeuternes faglighed som en støtte til at komme igennem de voldsomme oplevelser, hun har haft, er det som tidligere beskrevet ikke fagligheden, Maja tillægger betydning i relationen til miljøterapeuterne, hvorfor miljøterapeuterne ikke kan støtte hende i de situationer, hun er utryg ved. Derfor efterspørger Maja en supervisor, der kan tilbyde hende den faglighed, hun i disse situationer har brug for.

“Det har de svært ved”

John (Bilag 4: 6)

Følgende delkonklusion opsummerer de dilemmaer, der er mellem nærhed og distance i etableringen af fællesskaber i ungegruppen på Agergården og de unges ønske om et ungdomsliv uden for de institutionelle rammer. Dilemmaerne belyses for at kunne forstå hvilken indvirkning de har på de unges identitetsforhandling.

Anden analysedel viser, at etableringen af fællesskaber i ungegruppen har svære vilkår. De unge er meget forskellige steder i deres udvikling, med forskellige psykiske og sociale problematikker, men med det fælles kendetegn, at de, før de flyttede ind, havde svært ved sociale relationer med jævnaldrende. Samværet med de andre unge på opholdsstedet kan derfor give mulighed for, at de unge kan forhandle deres identitet på ny og øve sig i socialt samvær med jævnaldrende. Strukturen støtter de unge i at være i sociale sammenhænge med jævnaldrende, men som det også ses, har de unge brug for miljøterapeuternes støtte, for at kunne etablere fællesskaber med de andre unge. Denne pointe kan forklare, hvorfor de unge ikke tillægger samværet med de andre unge på Agergården signifikant betydning, og hvorfor analysedel et derfor er væsentlig længere end analysedel to. De unge higer efter et ungdomsliv med jævnaldrende uden for de institutionelle rammer, som de oplever strukturen forhindrer dem i. Men da det netop førhen har været vanskeligt for de unge at være i sociale sammenhænge med jævnaldrende, er det et paradoks, at det netop er det de higer efter, i stedet for at tillægge samværet med de andre unge på opholdsstedet værdi. Dette kan dog forklares ved, at de unge er meget forskellige steder i deres behandling og er indskrevet med meget forskellige psykiske og sociale problematikker, hvorfor det også ses, at nærheden og etableringen af fællesskaber bliver nemmere for de unge på den årlige behandlingstur, hvor de alle er på udebane. Her udjævnes det magthierarki, som på opholdsstedet har betydning for de unges identitetsforhandling.

Anden analysedel tydeliggør igen de to meget forskellige relationsforståelser Maja og Emilie har til miljøterapeuterne. De udfordringer Emilie og Maja oplever ved at bo sammen med andre unge, der til tider har det psykisk svært, søger de hjælp til på forskellige måder. Netop fordi Emilies relation til miljøterapeuterne er kendetegnede

ved fagligheden og hendes fokus i relationen er på, hvordan miljøterapeuterne kan støtte hende behandlingsmæssigt, opnår hun støtte til at bearbejde svære episoder med de andre unge hos miljøterapeuterne. Anderledes tackler Maja de svære episoder, der opstår når man bor sammen med andre unge, der til tider har det psykisk svært. Da hendes relation til miljøterapeuterne er bundet op om en personlig relation, hvor de ufaglige kvaliteter vægtes højest, formår miljøterapeuterne ikke at støtte Maja i hendes bearbejdning af de svære situationer, hvorfor Maja søger ekspertise andetsteds gennem supervision.

Konklusion

Analysen peger på, at etableringen af fællesskaber mellem unge og miljøterapeuter har svære vilkår, men at det alligevel lykkes langt hen ad vejen. Ligeså at etableringen af fællesskaber i ungegruppen har brug for megen støtte fra miljøterapeuterne. Denne konklusion belyser, hvad dilemmaet mellem nærhed og distance har af betydning for etableringen af fællesskaber, og hvordan det påvirker de unges identitetsforhandling.

De distancerende faktorer i relationen til miljøterapeuterne er de usikre vilkår, det giver, når relationen mangler kontinuitet, herunder vilkåret om, at opholdsstedet er miljøterapeuternes arbejdsplads, hvilket giver etableringen af fællesskaber svære vilkår. Når det alligevel lykkes, skyldes det miljøterapeutens engagement i relationen følelsesmæssigt og personligt, og at miljøterapeuten formår at inddrage de unge i meningsforhandling omkring, hvordan den unge kan indgå i den ellers fastlagte struktur. Meningsforhandlinger omkring hvordan den unge kan følge standarden bevirker ligeledes, at de unges psykiske og sociale problematikker bliver accepteret, med et stadigt fokus på udvikling mod en fastlagt standard, som korrigerer de unges identitetsforhandling til at kunne passe ind og følge strukturen. I den miljøterapeutiske tilgang ligger derfor en forståelse af nogle fastlagte normer de unge skal følge, som rammesætter de unges mulige identitetsforhandlinger. I dette dilemma mellem forhandling og korrigering ligger derfor en pointe om at forhandlingen af identitet fordres gennem en meningsforhandling af rammerne, som er afhængig af et gensidigt engagement med miljøterapeuterne. Det gensidige engagement opnås gennem personliggørelsen af relationen, således at de unge får oplevelsen af en ægte relation, hvor de derigennem lader sig subjektivere mod en identitetsforhandling der passer ind i rammesætningen. Analysen peger derfor på, at den fastlagte struktur og miljøterapeuternes bevidsthed om, hvilket hus de er medskabere af, giver de unge en kontekst at forhandle deres identitet i, som gør at tidligere uhensigtsmæssige adfærdsmønstre begrænses. Rammerne, hvori de unge kan forhandle deres identitet, er dermed begrænset og fastsat af miljøterapeuterne, hvorfor miljøterapeuternes rolle i at få de unge til at tilpasse sig strukturen også har betydning. Analysen peger på, at personliggørelsen af relationen og inddragelsen af de unge i meningsforhandlinger giver de unge oplevelsen af en ægte relation. Det

ses dog også, at de unge forsøger at etablere forskellige relationer til miljøterapeuterne - Maja søger en ven, og Emilie søger en behandler, hvorfor miljøterapeuten i etableringen af fællesskaber må være indstillet på forskellige roller. En pointe, der kom frem i analysen, var, at hvis miljøterapeuten udelukkende havde etableret sig som ven, risikerer den unges behov for behandling at blive negligeret, således at den unge oplever et behov for anden professionel støtte til at komme igennem svære situationer. Derfor må det forstås, at miljøterapeuten bør være sin behandlerrolle bevidst også hos de unge, der udviser behov for at etablere mere familiære og venskabelige relationer. Analysen viser ligeledes, at hvis de unge har en tillidsfuld relation til miljøterapeuten, har miljøterapeuten mulighed for at korrigere de unges adfærd, ved at de unge får en større mentaliseringssevne, hvor de opnår forståelse for sig selv og andre. Den nære relation til miljøterapeuterne støtter dermed de unges selvbillede, hvilket giver dem mulighed for at forstå sig selv i sammenhæng med andre.

De unge er, inden de flyttede på opholdssted, kendetegnende ved at have svært ved sociale relationer med jævnaldrende, hvilket bevirker, at etableringen af fællesskaber på opholdsstedet har svære vilkår. Analysen peger på, at de unge har brug for støtte fra miljøterapeuterne til at etablere fællesskaber gennem aktiviteter, og den fastlagte struktur giver en kontekst at etablere fællesskaber i, hvor de unge har mulighed for at forhandle deres identitet med jævnaldrende på ny. Den fastlagte struktur og miljøterapeuternes støtte fungerer dermed som en ramme, der korrigerer de unge til en mere hensigtsmæssig adfærd blandt jævnaldrende, hvorfor konteksten påvirker de unges mulige identitetsforhandling, så uønsket adfærd mindskes. Etableringen af fællesskaber i ungegruppen udfordres yderligere ved, at de unge er forskellige steder i deres udvikling og har forskellige behandlingsmæssige problematikker, som bevirker, at de unge kan have svært ved at relatere sig til hinanden. Det ses, at nærheden og etableringen af fællesskaber bliver nemmere for de unge på den årlige behandlingstur, hvor de alle er på udebane. Her udjævnes det magthierarki, som på opholdsstedet har betydning for de unges identitetsforhandling.

Litteraturliste

Bøger

Birkler, J. (2018). Etik i Psykiatrien. Forlaget Munksgaard.

Brinkmann, S. & Kvale, S. (2008): Ethics in Qualitative Psychological Research in Willig, C. & Stainton-Rogers, W. (Eds.) The Sage Handbook of Qualitative Research in Psychology. London, Sage, 263-279

Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (red). (2015). Kvalitative metoder - En grundbog. Hans Reitzels Forlag

Espersen, L. Dreyer (2010): Bekymrende identiteter - Anbragte børns hverdagsliv på behandlingshjem. Sociologisk Institut, Københavns Universitet og SFI - Det nationale forskningscenter for velfærd.

Flyvbjerg, B. (1988): Casestudiet som forskningsmetode. Institut for samfundsudvikling og planlægning. Aalborg Universitetscenter.

Flyvbjerg, B. (2015). Fem misforståelser om casestudiet. I S. Brinkmann & L. Tanggaard. (Red.), Kvalitative metoder - En grundbog. Hans Reitzels Forlag.

Flyvbjerg, B. (2020). Fem misforståelser om casestudiet. I S. Brinkmann & L. Tanggaard. (Red.), Kvalitative metoder - En grundbog. Hans Reitzels Forlag.

Gadamer, H. (2007). Sandhed og Metode - Grundtræk af en filosofisk hermeneutik. Hans Reitzels Forlag.

Hagelquist, J. (2015). Mentaliseringsguiden. Hans Reitzels Forlag

Järvinen, M. & Mik-Meyer, N. (Red.) (2012). At skabe en professionel -Ansvar og autonomi i velfærdsstaten. Hans Reitzels Forlag.

Kvale, S. & Brinkmann, S. (Red.) (2014). Interview: Det kvalitative forskningsinterview som håndværk . København: Hans Reitzels Forlag.

Lave, J. & Wenger, E. (2004). Situeret læring - og andre tekster. Hans Reitzels Forlag.

Pedersen, S. & Bang, J. S. (2015). Youth Development as Subjectified Subjectivity: A Dialectical-Ecological Model of Analysis. Integrative Psychological and Behavioral Science, 50(3), 470-491.

Wenger, E. (2004). Praksisfællesskaber - læring, mening og identitet. Hans Reitzels Forlag.

Hjemmesider

VIVE - Det nationale forsknings- og analysecenter for velfærd. 2016. Anbragte børn og unges trivsel 2016. Hentet den 26.01.21 fra:

<https://www.vive.dk/media/pure/15461/700156>

SFI - Det nationale forskningscenter for velfærd. 2009. Anbragte børn og unge. En forskningsoversigt. Hentet den 10.02.21 fra:

https://pure.vive.dk/ws/files/257088/0924_Anbragte_boern.pdf

De Anbragtes Vilkår. 2020. Alle børn fortjener en tryk barndom. Hentet den 26.01.21 fra:

https://9f276bc6-3325-4f45-946e-81ef2bb0cabf.filesusr.com/ugd/dbcee1_300e0e87bd78445a97a04a32249b8a1c.pdf

Roskilde Universitet 1. Jytte Bang. Hentet den 02.03.21 fra:

<https://forskning.ruc.dk/da/persons/jyba/network/>

Roskilde Universitet 2. Sofie Pedersen. Hentet den 02.03.21 fra:

<https://forskning.ruc.dk/da/persons/sofieped>

Københavns Universitet. Margretha Järvigen. Hentet den 13.02.21 fra:

<https://www.soc.ku.dk/ansatte/VIP/?pure=da%2Fpersons%2Fmargaretha-jarvinen%2890b8fb0c-f9ad-444d-a27a-d56614bc5cda%29%2Fcv.html>

Mik-Meyer. Nanna Mik-Meyer. Henter den 13.02.21 fra: <https://www.mik-meyer.com/>

Lovtekster

Serviceoven. 2018. Bekendtgørelse af lov om social service (LBK nr 798 af 07/08/2019). Hentet den 21.01.21 fra <https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2019/798>